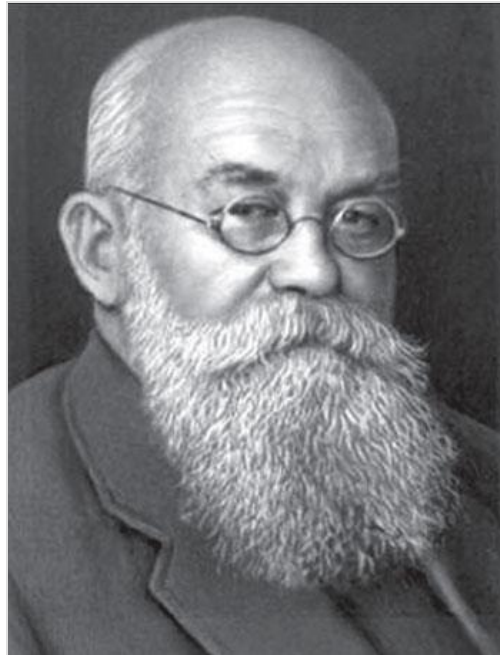

Запорізький національний університет

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

Людина великого масштабу

*До 150-річчя від дня народження
Михайла Грушевського*

Запоріжжя
2016

Людина великого масштабу : до 150-річчя від дня народження Михайла Грушевського : бібліогр. покажч. / уклад.: О. А. Горбань, О. В. Мартинова ; відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. – Запоріжжя : ЗНУ, 2016. – 56 с.

Укладачі: О. А. Горбань, О. В. Мартинова
Відповідальна за випуск: Н. М. Чала

На виконання Указу Президента України «Про відзначення 150-річчя від дня народження Михайла Грушевського» від 9 лютого 2015 р. № 63/2015 наукова бібліотека ЗНУ підготувала бібліографічний покажчик, джерельну базу якого склали видання з фонду університетської книгозбірні, присвячені життєвому і творчому шляху видатного українського історика, літературознавця, письменника, громадського і державного діяча. В окремих розділах покажчика представлені бібліографія творів М. Грушевського, матеріали до біографії, публікації про різні аспекти наукової та громадсько-політичної діяльності цієї унікальної постаті в українській історії.

До бібліографічного покажчика ввійшли статті з періодичних видань, наукових збірників, книги та дисертаційні дослідження. Список створено на базі систематичного та електронного каталогів, довідково-бібліографічної картотеки статей станом на 23.08.2016 р., місце зберігання джерел – фонди та електронні колекції наукової бібліотеки ЗНУ.

***

1. Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2016 році : Постанова Верховної Ради України від 2 лютого 2016 р. № 971-VIII // Урядовий кур'єр. – 2016. – 26 лютого (№ 38). – С. 8.
2. Про відзначення 150-річчя від дня народження Михайла Грушевського : Указ Президента України від 9 лютого 2015 р. № 63/2015 // Урядовий кур'єр. – 2015. – 11 лютого (№ 25). – С. 4.
3. Про утворення Організаційного комітету та затвердження плану заходів з підготовки та відзначення 150-річчя від дня народження Михайла Грушевського : розпорядження Кабінету Міністрів України від 4 червня 2015 р. № 586-р // Урядовий кур'єр. – 2015. – 20 червня (№ 110). – С. 10.

Твори М. Грушевського у фондах наукової бібліотеки ЗНУ

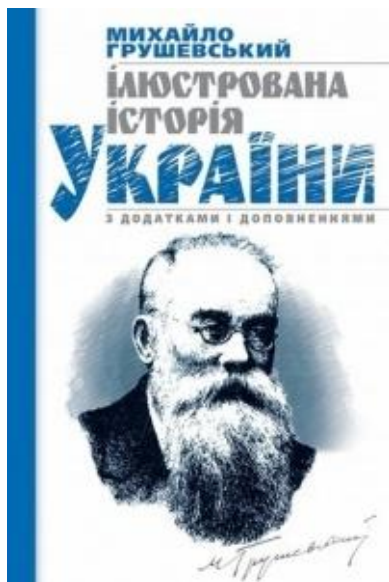
4. Грушевський М. Твори у 50 томах. Т. 2 : Серія "Суспільно-політичні твори (1907-1914)" / Михайло Грушевський. – Львів : Світ, 2005. – 704 с.
5. Грушевський М. Твори у 50 томах. Т. 3 : Серія: Суспільно-політичні твори (1907 - березень 1917) / Михайло Грушевський. – Львів : Світ, 2005. – 776 с.
6. Грушевський М. С. Твори у 50-ти томах. Т. 4, кн. 1 : Серія "Суспільно-політичні твори" (доба Української Центральної Ради березень 1917-квітень 1918) / Михайло Сергійович Грушевський. – Львів : Світ, 2007. – 432 с.
7. Грушевський М. Твори у 50 томах. Т. 6 : Серія "Історичні студії та розвідки (1895-1900)" / Михайло Грушевський. – Львів : Світ, 2004. – 676 с.
8. Грушевський М. Твори у 50 томах. Т. 7 : Серія: Історичні студії та розвідки (1900-1906) / Михайло Грушевський. – Львів : Світ, 2005. – 778 с.
9. Грушевський М. Твори у 50 томах. Т. 8 : Серія "Історичні студії та розвідки (1906-1916)" / Михайло Грушевський. – Львів : Світ, 2007. – 776 с.
10. Грушевський М. Твори у 50 томах. Т. 9 : Серія : Історичні студії та розвідки (1917-1923) / Михайло Грушевський ; голов. ред. П. Сохань. – Львів : Світ, 2009. – 752 с.
11. Грушевський М. Твори у 50 томах. Т. 11 : Серія: Літературно-критичні художні твори. Літературно-критичні праці (1883 - 1931); "По світу" / Михайло Грушевський ; голов. ред. П. Сохань. – Львів : Світ, 2008. – 752 с.
12. Грушевський М. Твори у 50 томах. Т. 14 : Серія: Рецензії та огляди (1888 - 1897) / Михайло Грушевський ; голов. ред. П.Сохань. – Львів : Світ, 2008. – 752 с.
13. Грушевський М. Історія України-Руси : в 11 т. 12 кн. Т. 1 : До початку XI віка / Михайло Грушевський. – К. : Наукова думка, 1991. – 736 с. – (Пам'ятки історичної думки України).
14. Грушевський М. Історія України-Руси. : в 11 т. 12 кн. Т. 2 : XI - XIII вік / Михайло Грушевський. – К. : Наукова думка, 1992. – 640 с. – (Пам'ятки історичної думки України).
15. Грушевський М. Історія України-Руси. : в 11 т. 12 кн. Т. 3 : До року 1340 / Михайло Грушевський. – 2-ге вид., розш. – К. : Наукова думка, 1993. – 586 с .
16. Грушевський М. Історія України-Руси. : в 11 т. 12 кн. Т. 4 : XIV-XVI віки – відносини політичні / М. Грушевський. – К. : Наукова думка, 1993. – 544 с. - (Пам'ятки історичної думки України).

17. Грушевський М. Історія України-Руси. : в 11 т. 12 кн. Т. 5 : Суспільно-політичний і церковний устрій і відносини в українсько-руських землях XIV-XVII віків / М. Грушевський. – К. : Наукова думка, 1994. – 704 с. - (Пам'ятки історичної думки України).
18. Грушевський М. Історія України-Руси : в 11 т. 12 кн. Т. 6 : Житє економічне, культурне, національне XIV-XVII віків / Михайло Грушевський. – К : Наукова думка, 1995. – 667 с. – (Пам'ятки історичної думки України).
19. Грушевський М. Історія України-Руси : в 11 т. 12 кн. Т. 7 : Козацькі часи - до року 1625 / Михайло Грушевський. – К : Наукова думка, 1995. – 628 с. – (Пам'ятки історичної думки України).

20. Грушевський М. Історія України-Руси : в 11 т. 12 кн. Т. 8 : Роки 1626-1650 / Михайло Грушевський. – К : Наукова думка, 1995. – 856 с. – (Пам'ятки історичної думки України).
21. Грушевський М. Історія України-Руси : в 11 т. 12 кн. Т. 9, кн. 1 : Роки 1650-1654 / Михайло Грушевський. – К : Наукова думка, 1996. – 869 с. – (Пам'ятки історичної думки України).
22. Грушевський М. Історія України-Руси : в 11 т. 12 кн. Т. 9, кн. 2 : Роки 1654-1657 / Михайло Грушевський. – К : Наукова думка, 1996. – 776 с. – (Пам'ятки історичної думки України).
23. Грушевський М. Історія України-Руси : в 11 т. 12 кн. Т. 10 : Роки 1657-1658 / Михайло Грушевський. – К : Наукова думка, 1998. – 393 с. – (Пам'ятки історичної думки України).
24. Грушевський М. С. Історія української літератури : в 6 т. 9 кн. Т. 1 / Михайло Сергійович Грушевський. – К : Либідь, 1993. – 392 с. – (Літературні пам'ятники України).
25. Грушевський М. С. Історія української літератури : в 6 т. 9 кн. Т. 2 / Михайло Сергійович Грушевський. – К : Либідь, 1993. – 264 с. – (Літературні пам'ятники України).
26. Грушевський М. С. Історія української літератури : в 6 т. 9 кн. Т. 3 / Михайло Сергійович Грушевський. – К : Либідь, 1993. – 285 с. – (Літературні пам'ятники України).
27. Грушевський М. С. Історія української літератури : в 6 т. 9 кн. Т. 4, кн. 1 : Усна творчість пізніх княжих і переходових віків XIII-XVII / Михайло Сергійович Грушевський. – К : Либідь, 1994. – 336 с. – (Літературні пам'ятники України).
28. Грушевський М. С. Історія української літератури : в 6 т. 9 кн. Т. 4, кн. 2 : Усна творчість пізніх княжих і переходових віків XIII-XVII / Михайло Сергійович Грушевський. – К : Либідь, 1994. – 320 с. – (Літературні пам'ятники України).
29. Грушевський М. С. Історія української літератури : в 6 т. 9 кн. Т. 5, кн. 1 : Культурні і літературні течії на Україні в XV-XVI ст. і перше відродження (1580-1610 рр.). / Михайло Сергійович Грушевський. – К : Либідь, 1995. – 256 с. – (Літературні пам'ятники України).
30. Грушевський М. С. Історія української літератури : в 6 т. 9 кн. Т. 5, кн. 2 : Перше відродження (1580-1610 рр.) / Михайло Сергійович Грушевський. – К : Либідь, 1995. – 352 с. – (Літературні пам'ятники України).
31. Грушевський М. С. Історія української літератури : в 6 т. 9 кн. Т. 6, кн. 1 : Літературний і культурно-національний рух першої половини XVII ст. / Михайло Сергійович Грушевський. – К : Либідь, 1996. – 264 с. – (Літературні пам'ятники України).

32. Грушевський, М. С. Історія української літератури : в 6 т. 9 кн. Т. 6, кн. 2 : Літературний і культурно-національний рух першої половини XVII ст. / Михайло Сергійович Грушевський. – К : Либідь, 1996. – 280 с. – (Літературні пам'ятники України).
33. Грушевський М. Виїмки з джерел до історії України-Руси : До половини XI віка [Електронний ресурс] / М. Грушевський. – Львів, 1895. – 145 с. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi36/0030168.pdf>. - Назва з екрану.
34. Грушевський М. Всесвітня історія в короткім огляді : в 6 ч. Ч. 1, кн. 27 / Михайло Грушевський. – К. : Українознавство, 1996. – 288 с.
35. Грушевський М. Всесвітня історія в короткім огляді : в 6 ч. Ч. 1, кн. 28 / Михайло Грушевський. – К. : Українознавство, 1996. – 288 с.
36. Грушевський М. Всесвітня історія в короткім огляді. Ч. 2 / М. Грушевський. – К. : Друкарня J.N.Vernay, 1920. – 270 с.
37. Грушевський М. С. Духовна Україна : збірка творів / М. Грушевський. – К. : Либідь, 1994. – 560 с. – (Пам'ятки історичної думки України).
38. Грушевський М. З історії релігійної думки на Україні / М. Грушевський. – К. : Освіта, 1992. – 191с.
39. Грушевський М. Ілюстрована історія України. Десята тисяча. – Репринтне відтворення видання 1913 р. – К. : 1990. – 524 с.

40. Грушевський М. Ілюстрована історія України / М. Грушевський ; вступ. стаття В. А. Смолія, П. С. Соханя – К. : Наукова думка, 1992. – 544 с. – (Пам'ятки історичної думки України).
41. Грушевський М. Ілюстрована історія України з додатками і доповненнями / Михайло Грушевський ; уклад. Й. Й. Брояк, В. Ф. Верстюк. – Донецьк : БАО, 2006. – 736 с.
42. Грушевський М. Ілюстрована історія України з додатками і доповненнями / Михайло Грушевський ; уклад. Й. Й. Брояк, В. Ф. Верстюк. – Донецьк : ТОВ ВКФ "БАО", 2007. – 736 с.
43. Грушевський М. Ілюстрована історія України з додатками та доповненнями / Михайло Грушевський ; уклад. Й. Й. Брояк, В. Ф. Верстюк. – Донецьк : БАО, 2008. – 736 с.
44. Грушевський М. С. Історія України / М. С. Грушевський. – К. : Освіта, 1992. – 271 с.
45. Грушевський М. С. Історія України, приладжена до програми вищих початкових шкіл і нижчих класів шкіл середніх / М. С. Грушевський. – К. : Варта, 1993. – 250 с.
46. Грушевський М. С. Історія України з ілюстраціями і доповненнями / Михайло Грушевський. – Донецьк : ТОВ "ВКФ "БАО", 2011. – 528 с.
47. Грушевський М. На порозі нової України : Гадки і мрії / Михайло Грушевський. – К. : Наукова думка, 1991. – 128 с.
48. Грушевський М. С. Нарис історії Київської землі від смерті Ярослава до кінця XIV сторіччя : Грушевській М. Очерк історії Київської землі оть смерти Ярослава до конца столетія / Михайло Сергійович Грушевський. – Репринтне видання. – К : Наукова думка, 1991. – 560 с. – (Пам'ятки історичної думки України).
49. Грушевський М. С. Предок : із белетристичної спадщини / М. Грушевський. - К. : Веселка, 1990. – 247 с.
50. Грушевський М. Про батька козацького Богдана Хмельницького / М. Грушевський. – Дніпропетровськ : Січ, 1993. – 67 с.

51. Грушевський М. С. Про старі часи на Україні : Коротка історія України (для першого початку) / Михайло Сергійович Грушевський. – К. : АТ "Обереги", 1991. – 104 с.
52. Грушевський М. Про українську мову і українську школу / Михайло Грушевський ; передм. Я. Гояна. – К. : Веселка, 1991. – 48 с.
53. Грушевський М. С. Хто такі українці і чого вони хочуть / Михайло Сергійович Грушевський. – К. : Т-во "Знання" України, 1991. – 240 с.
54. Грушевський М. С. Як жив український народ : Коротка історія України / Михайло Сергійович Грушевський. – Вид. 2-ге : Репринтне відтворення видання 1915 р. – К. : РОВО "Укрвузполіграф", РВЦ "Орбіта", 1991. – 112 с.
55. Грушевский М. Иллюстрированная история Украины / М. Грушевский. – К. : МПП «Левада», 1997. – 696 с.
56. Грушевский М. Иллюстрированная история Украины с приложениями и дополнениями / М. Грушевский ; сост. И. И. Брояк, В. Ф. Верстюк. – Донецк : БАО, 2007. – 768 с.
57. Грушевский М. Иллюстрированная история Украины с приложениями и дополнениями / М. Грушевский ; сост. И. И. Брояк, В. Ф. Верстюк. – Донецк : БАО, 2008. – 768 с.
58. Грушевский С. С. Очерк истории украинского народа / М. С. Грушевский ; примеч. В. М. Рычки, А. И. Гуржия. – К. : Лыбидь, 1990. – 397 с. – (Памятники исторической мысли Украины).
- ***
59. Грушевський М. Автобіографія / М. Грушевський // Український історик. – 1980. – № 1-4. – С. 71-88.
60. Грушевський М. Апостолові праці : стаття Грушевського опублікована з нагоди 10-річчя від дня смерті І.Франка / М. Грушевський // Народна творчість та етнографія. – 2001. – № 5-6. – С. 57-74.
61. Грушевський М. Байда-Вишневецький в поезії й історії / М. Грушевський ; вступ. ст., прим. М. Котляра // Наука і суспільство. – 1989. – № 4. – С. 54-61.
62. Грушевський М. В огні й бурі / М. Грушевський // Український історик. – 1984. – № 1-4. – С. 228-229.
63. Грушевський М. В сімдесяті роковини Кирило-методіївської справи / М. Грушевський // Український історик. – 1984. – № 1-4. – С. 219-224.
64. Грушевський М. Велика, Мала і Біла Русь [Електронний ресурс] / Михайло Грушевський // Український світ. – 1992. – № 1. – С. 16-31. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Kushynova/0033678.djvu>. - Назва з екрану.
65. Грушевський М. Вибрані поезії / М. Грушевський // Пам'ять століть. – 1996. – № 3. – С. 54-60.
66. Грушевський М. Виїмки з джерел до історії України-Руси / М. Грушевський // Вісник АН України. – 1992. – № 8. – С. 60
67. Грушевський М. Виступ на відкритті вечора на пошану пам'яті Т. Шевченка в Народному Домі у Львові 16 березня 1896 р. / М. Грушевський // Тарас Шевченко і Галичина : статті та матеріали / упоряд. і ред. Феодосій Стеблій. – Львів, 2014. – С. 121-137.
68. Грушевський М. Володимир Антонович. Основні ідеї його творчості і діяльності / М. Грушевський // Український історик. – 1984. – № 1-4. – С. 193-199.
69. Грушевський М. Галичина і Україна / М. Грушевський // Ї. – Львів, 2002. – № 23/2002. – С. 182-190.
70. Грушевський М. Гетьманське гніздо : урочища і перекази села Суботова, зібрані в рр.1897-9 / М. Грушевський // Пам'ятки України: історія та культура. – 2002. – № 2. – С. 113-126.

71. Грушевський М. До упорядкування українського правопису / М. Грушевський // Історія українського правопису XVI-XX століття: хрестоматія / упоряд. В. В. Німчук, Н. В. Пуряєва. – К., 2004. – С. 386-391.
72. Грушевський М. З життя селян на Чигиринщині / М. Грушевський // Пам'ятки України: історія та культура. – 2002. – № 2. – С. 127-135.
73. Грушевський М. З історичної фабулістики кінця XVIII в. / М. Грушевський // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-2. – С. 125-129.
74. Грушевський М. З публіцистичних писань Костомарова / Михайло Грушевський // Українська преса: хрестоматія. – Львів, 1999. – Т. 1: Преса Східної України 60-х років XIX ст. – С. 43-46.
75. Грушевський М. З соціально-національних концепцій Антоновича / М. Грушевський // Український історик. – 1984. – № 1-4. – С. 200-218.
76. Грушевський М. З тифліських оповідань: Святий Петро у тюрмі. Фантазія / М. Грушевський // Хроніка 2000: Україна-Грузія. – К., 2002. – № 47-48. – С. 259-274.
77. Грушевський М. Из літературної спадщини: [поезії] / М. Грушевський // Київська старовина. – 1999. – № 5. – С. 43-47.
78. Грушевський М. Історія України-Руси / М. Грушевський // Київ. – 1991. – № 3. – С. 107-132; № 11. – С. 139-152; 1993. – № 1. – С. 147-152; № 6. – С. 117-137; № 10. – С. 140-151; 1994. – № 2. – С. 141-156; № 5-6. – С. 139-156; 1996. – № 7-8. – С. 165-173; № 9-10. – С. 148-160; № 11-12. – С. 160-173; 1997. – № 5-6. – С. 164-169; № 11-12. – С. 152-159; 2000. – № 9-10. – С. 147-153
79. Грушевський М. Історія української козаччини / М. Грушевський // Вітчизна. – 1991. – № 3. – С. 161-180.
80. Грушевський М. Костомаров і Новітня Україна / М. Грушевський // Український історик. – 1984. – № 1-4. – С. 148-170.
81. Грушевський М. "Малоросійські пьєси" Максимовича і століття української наукової праці / М. Грушевський // Український історик. – 1984. – № 1-4. – С. 132-147.
82. Грушевський М. На порозі нової України / М. Грушевський // Українознавство / В. С. Крисаченко. – К., 1997. – С. 366-374.
83. Грушевський М. На порозі нової України / М. Грушевський // Народна газета. – 1991. – № 18. – С. 6.
84. Грушевський М. На порозі нової України / М. Грушевський // Народна творчість та етнографія. – 2001. – № 4. – С. 20-31; 2002. – № 4. – С. 51-61.
85. Грушевський М. Нові перспективи: (розділ з книги «На порозі нової України») / М. Грушевський // Політика і час. – 1992. – № 11-12. – С. 73.
86. Грушевський М. Остання кутя. Різдвяна мрія [Електронний ресурс] / Михайло Грушевський // Український історик. – 1996. – № 1-4: Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 238-248. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. - Назва з екрану.
87. Грушевський М. Остання кутя. Різдвяна мрія / М. Грушевський // Дивослово. – 2009. – № 1. – С. 55-58.
88. Грушевський М. Очищення огнем / М. Грушевський // Український історик. – 1984. – № 1-4. – С. 225-227.
89. Грушевський М. Пам'яті Володимира Антоновича / М. Грушевський // Український історик. – 1984. – № 1-4. – С. 191-192.
90. Грушевський М. Пересування культурно-національного центру на Схід: козаччина як чергова рушійна сила Національного українського активу / М. Грушевський // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-2. – С. 70-81.

91. Грушевський М. Поезія Олеся / М. Грушевський // Українське слово : хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ століття : в 4-х кн. – К., 2001. – Кн. 1. – С. 423-428.
92. Грушевський М. Про українську історіографію ХVIII століття. Кілька роздумів / М. Грушевський // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-2. – С. 116-124.
93. Грушевський М. Про українську мову і українську школу / М. Грушевський // Освіта. – 1991. – 4 січня. – С. 4.
94. Грушевський М. П'ятдесят літ "Исторических пьес маторусскаго народа" Антоновича і Драгоманова / М. Грушевський // Український історик. – 1984. – № 1-4. – С. 171-186.
95. Грушевський М. Розвиток українських досліджень у ХІХ столітті і вияви в них основних питань українознавства / М. Грушевський // Український історик. – 1989. – № 1-3. – С. 82-91 ; 1989. – № 4. – С. 60-68 ; 1990. – № 1-4. – С. 28-44.
96. Грушевський М. Роковини. 20/7 листопада 1917 / М. Грушевський // Український історик. – 1988. – № 1-4. – С. 164-167.
97. Грушевський М. С. Автобіографія (1926) / М. С. Грушевський // Український історик. – 1979. – № 1-4. – С. 79-87.
98. Грушевський М. С. Звичайна схема "русскої" історії й справа раціонального укладу історії східного слов'янства / М. С. Грушевський // Український історичний журнал. – 2014. – № 5. – С. 199-208.
99. Грушевський М. С. Початки громадянства (генетична соціологія) / М. С. Грушевський // Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. – 2010. – Вип. 4. – С. 60-68 ; 2011. – Вип. 5. – С. 137-147 ; 2012. – Вип. 6. – С. 28-36 ; 2013. – Вип. 7. – С. 224-229.
100. Грушевський М. С. Про старі часи на Україні : Коротка історія України (для першого початку) / Михайло Сергійович Грушевський. – К. : АТ "Обереги", 1991. – 104 с.
101. Грушевський М. Самовидець руїни та його пізніші відображення : Літопис "Самовидця" / М. Грушевський // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-2. – С. 83-115.
102. Грушевський М. Самозречення малоросіян / М. Грушевський // Голос України. – 1991. – 27 грудня.

103. Грушевський М. Самостійна Україна : статті з грудня–квітня 1917-1918 рр. / М. Грушевський // Слово і час. – 1996. - № 8-9. – С. 15-16.
104. Грушевський М. Світлій пам'яті Івана Франка / М. Грушевський // Світогляд. – 2006. – № 2. – С. 34-36.
105. Грушевський М. "Слово о полку Ігоревім" і його зв'язок з історією та культурою України / М. Грушевський // Народна творчість та етнографія. – 2000. – № 5-6. – С. 32-42.
106. Грушевський М. Степ і море в історії України / М. Грушевський // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-2. – С. 54-68.
107. Грушевський М. Три Академії / М. Грушевський // Хроніка 2000. – К., 2002. – Вип. 49-50. – С. 346-362.
108. Грушевський М. Українська історіографія і Микола Костомаров / М. Грушевський // Молода нація. - 2002. - № 1 (22). – С. 90-108.
109. Грушевський М. Унтер-офіцер. Трохим Скавучак / М. Грушевський // Слово і час. – 1996. - № 11-12. – С. 29-37.

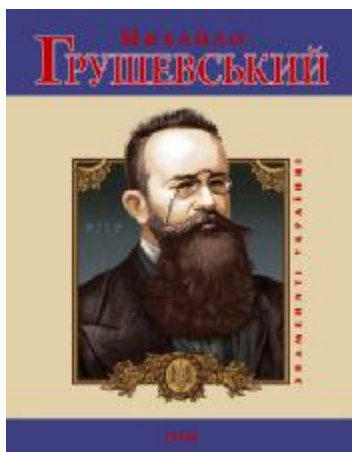
110. Грушевський М. Хронологія подій Галицько-Волинського літопису [Електронний ресурс] / Михайло Грушевський // Записки Наукового товариства імені Шевченка. – Львів, 1901. – Т. 41. – С. 1-72. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Kushynova/0033636.djvu>. - Назва з екрану.
111. Грушевський М. Шкільна мова / М. Грушевський // Вітчизна. – 1993. – № 1. – С. 71.
112. Грушевський М. Щоденники (1883-1893) / М. Грушевський ; передм., комент. та публ. Л. Зашкільняка // Київська старовина. – 1993. – № 3. – С. 28-35.
113. Грушевський М. Як мене спроваджено до Львова / М. Грушевський // Український історик. – 1984. – № 1-4. – С. 230-235.
114. Грушевський М. Як я був колись белетристом / М. Грушевський // Український історик. – 1980. – № 1-4. – С. 89-94.
115. Грушевський М. Як я був колись белетристом / М. Грушевський // Хроніка 2000 : Україна-Грузія. – К., 2002. – № 47-48. – С. 275-281.
116. Грушевський М. Гельмольд и его "Славянская хроника" / М. Грушевський // Київська старовина. – 2007. – № 5. – С. 9-37.
117. Грушевський М. Единство или распадение? / М. Грушевський // Перспективы. – 1992. – № 2. – С. 105.
118. Грушевський М. Письмо академика М. С. Грушевского / М. С. Грушевський ; предисл. и подгот. О. Данилова // Свободная мысль. – 1992. – № 10. – С. 48-52.
119. Грушевський М. Три академії / М. Грушевський // Вісник АН України. – 1991. – № 11. – С. 89.

Сторінки життєвої і творчої біографії Михайла Грушевського

120. "Брат" Грушевський // Політика і культура. – 2002. – № 11. – С. 40-41.
121. «Справа Грушевського» : [документи, пов'язані зі справою повернення М. Грушевського зі Львова до Києва після проголошення війни 1914 р.] / вступ. ст. М. Антоновича // Український історик. – 1984. – № 1-4. – С. 262-277.
122. 17 вересня виповнилося 145 років від дня народження видатного українця Михайла Грушевського // Віче. – 2011. – № 19. – С. 15.
123. Neubauer H. Mychajlo Hrusevskij: Erbe und Auftrag. Zu seinem 50. Todestag / H. Neubauer // Український історик. – 1984. – № 1-4. – С. 21-32.
124. Абліцов В. Грушевський Михайло (1866-1934) : [професор історії, організатор української науки, політичний діяч і публіцист, голова Центральної Ради (1917-1918), академік] / В. Абліцов // Наука України у світовому інформаційному просторі / редкол.: Я. С. Яцків (голов. ред.) та ін. – К., 2011. – Вип. 4 : Абліцов Віталій. Вчені України – лауреати міжнародних премій і нагород. – С. 138-142. – (Наука України у світовому інформаційному просторі).
125. Авдєєнко С. І. Грушевський Михайло Сергійович / С. І. Авдєєнко // Тисяча й одна смерть : український рахунок / С. І. Авдєєнко. – Запоріжжя, 2006. – С. 211-212.
126. Автобіографія Михайла Грушевського, 1914-1919 // Український історик. – 1966. – № 1-2. – С. 98-101.
127. Академік М. С. Грушевський – видатний український вчений-історик і літературознавець, громадський діяч // Вісник АН України. – 1992. – № 1. – С. 3.
128. Антонович М. О. Кониський і М. Грушевський / М. Антонович // Український історик. – 1984. – № 1-4. – С. 48-63.

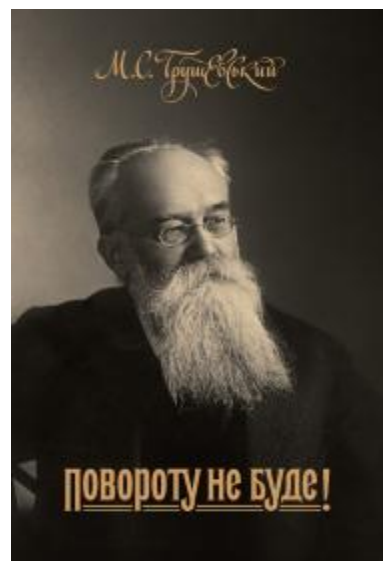
129. Антонович М. Справа Грушевського / М. Антонович // Український історик. – 1985. – № 1-4. – С. 200-211.
130. Білокінь С. Михайло Грушевський / С. Білокінь // Літературна Україна. – 1988. – 21 липня (№ 29). – С. 7.
131. Боечко В. Д. Повернення / В. Д. Боечко, О. С. Рубльов // Трибуна. – 1991. – № 4. – С. 28-30.
132. Бортняк Н. Степан Томашівський: до відносин з Михайлом Грушевським [Електронний ресурс] / Надія Бортняк // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 291-296. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. – Назва з екрану.
133. Брайчевський М. Як ми вшанували Михайла Грушевського в день його століття [Електронний ресурс] / Михайло Брайчевський // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 319-322. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. – Назва з екрану.
134. Бурлака Г. Невідомий спогад про Михайла Грушевського / Г. Бурлака // Слово і час. – 2014. – № 8. – С. 107-112. – Бібліогр.: с. 112.
135. Бурлака Г. Роль О. Кониського в переїзді М. Грушевського до Львова / Г. Бурлака // Слово і час. – 2011. – № 11. – С. 80-83. – Бібліогр.: с. 83.
136. Великий українець : матеріали з життя та діяльності М. С. Грушевського / упоряд. А. Демиденко. – К. : Веселка, 1992. – 551 с.

137. Верба В. І. Михайло Грушевський: роки російського заслання (1914-1917) / В. І. Верба // Науковий вісник Дипломатичної академії України / ред. Л. С. Тупчієнко. – К, 2002. – Вип. 6 : Світова дипломатія: історія та сучасність. – С. 331-349.
138. Верба І. Арешт Михайла Грушевського у 1914 р. / І. Верба // Історія України. – 2002. – № 40. – С. 1-5.
139. Верба І. В. "Я походжу з давньої (звісної з XVIII в.), але бідної духовної родини Грушів..." : (родовід Михайла Грушевського) / І. В. Верба // Наукові записки Київського національного університету ім. Тараса Шевченка : Історичний факультет. Центр українознавства. – К., 2004. – Т. VI. – С. 15-20.
140. Верба І. В. Грушевський Михайло Сергійович / І. В. Верба // Енциклопедія Сучасної України / голов. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – К., 2006. – Т. 6 : (Го-Гю). – С. 557-560.
141. Верба І. Михайло Грушевський: роки заслання (1914-1917) / І. Верба // Історичний журнал. – 2006. – № 4. – С. 8-21. – Бібліогр.: 60 назв.
142. Верстюк В. Ф. М. С. Грушевський : Коротка хроніка життя та діяльності / В. Ф. Верстюк, Р. Я. Пиріг. – К. : Либідь, 1996. – 144 с.
143. Винар Л. Австрійські урядові документи про призначення Михайла Грушевського професором Львівського університету / Л. Винар // Український історик. – 1986. – № 3-4. – С. 76-89.
144. Винар Л. Автобіографія Михайла Грушевського з 1906 і 1926 років як джерело до вивчення його життя і творчості / Л. Винар // Український історик. – 1974. – № 1-3. – С. 104-135.
145. Винар Л. Бібліографія праць про Михайла Грушевського / Л. Винар // Український історик. – 1984. – № 1-4. – С. 291-319.
146. Винар Л. Галицька доба життя Михайла Грушевського 1894-1914 / Л. Винар // Український історик. – 1967. – № 1-2. – С. 5-22.

147. Винар Л. Думки з приводу п'ятдесятих роковин смерті Михайла Грушевського / Л. Винар // Український історик. – 1984. – № 1-4. – С. 7-20.
148. Винар Л. Життя і наукова діяльність Михайла Грушевського : джерела до біографії / Л. Винар // Український історик. – 1966. – № 1-2. – С. 15-31.
149. Винар Л. Свідчення М. Грушевського у Харкові з 28 березня 1931 р. / Л. Винар // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-2. – С. 380-389.
150. Винар Л. У шістдесятиліття смерті Михайла Грушевського (1934-1994) / Л. Винар // Український історик. – 1994. – № 1-4. – С. 99-101.
151. Винар Л. Чому Михайло Грушевський повернувся на Україну в 1914 році / Л. Винар // Український історик. – 1967. – № 3-4. – С. 103-106.
152. Винар Л. Ювілейний рік Михайла Грушевського й УІТ : (з нагоди 125-ліття з дня народження) / Л. Винар // Український історик. – 1991. – № 1-2. – С. 9-23.
153. Вислоух Л. Первый президент Украины : к 130-летию со дня рождения Михаила Грушевского / Л. Вислоух // Наш город. – 1996. – 24 сентября. – С. 3.
154. Вовк І. Родинні зв'язки Михайла Грушевського і о. Олександра Левицького / І. Вовк // Історія релігій в Україні : науковий щорічник. 2015 рік / упоряд. : О. Киричук, М. Омельчук, І. Орлевич ; відп. за вип. О. Малиць. – Львів, 2015. – Кн. І. – С. 281-288. – Бібліогр.: с. 288.
155. Войтенко В. Грушевский как предмет творческих дискуссий / В. Войтенко // Наша республика. – 1996. – № 2. – С. 5-6.
156. Выдрин Д. И. Михаил Грушевский – президент и ученый / Д. И. Выдрин // Философская и социологическая мысль. – 1991. – № 8. – С. 106-114.
157. Гальченко С. Тарас Шевченко та Михайло Грушевський на Старому Арбаті : унікальні дослідження Володимира Мельниченка / С. Гальченко // День. – 2008. – 9 лютого (№ 24). – С. 6.
158. Гамалій Г. І. М. С. Грушевський (1866-1934 рр.) / Г. І. Гамалій // Рідна школа. – 1991. – № 11. – С. 90-92.
159. Гапак П. Михайло Грушевський – визначний український історик і державник / П. Гапак // Молодь України. – 1997. – 25 лютого. – С. 3.
160. Герич Ю. До біографії М. Грушевського / Ю. Герич // Український історик. – 1972. – № 1-2. – С. 66-84.
161. Гирич І. Б. М. Грушевський і І. Франко: до історії взаємин / І. Б. Гирич // Український історичний журнал. – 2006. – № 5. – С. 35-67.
162. Гирич І. Грушевський і Франко / І. Гирич // Вісник Наукових товариств ім. Т. Г. Шевченка. – 2006. – № 36, осінь-зима. – С. 21-24.
163. Гирич І. Знищені мистецька збірка і архів Михайла Грушевського в його київській оселі / І. Гирич // Пам'ятки України. – 1995. – № 1. – С. 103-104.
164. Гирич І. М. Грушевський та І. Франко громадське і приватне / І. Гирич // Неопалима купина. – 2007. – № 1-2. – С. 91-123.
165. Гирич І. Релігія та церква в житті й творчості Михайла Грушевського / І. Гирич // Грушевський М. С. Духовна Україна. – К., 1994. – С. 521-545.
166. Гирич І. Щоденник М. Грушевського як історичне джерело / І. Гирич // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-4. – С. 344-351.
167. Горинь В. Вілла Михайла Грушевського у Львові / Василь Горинь. – Львів : Видавництво Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника, 1999. – 72 с.
168. Горинь В. До питання про український П'ємонт : (Михайло Грушевський і Галичина) / В. Горинь // Другий Міжнародний Конгрес Україністів, Львів, 22-28 серпня 1993 р. : доповіді і повідомлення / упоряд. : Я. Ісаєвич, Я. Грицак. – Львів, 1994. – Ч. 1. : Історія. – С. 239-248.
169. Городинець І. Грушевський проти Бойчука та бойчукістів / І. Городинець // Україна. – 1994. – № 21-22. – С. 22-23.

170. Грушевська Т. Маленька "сага" про рід Грушевських : (спогади Тамари Марківни Грушевської) / Т. Грушевська ; прим. М. Кучеренка // Пам'ятки України: історія та культура : спецвипуск. – 2002. – № 2. – С. 80-87.
171. Гусев В. Крик души, или Предсмертное обращение М. Грушевского к В. Молотову / В. Гусев // Зеркало недели. – 2000. – 26 февраля. – С. 11.
172. Гусев В. Крик души: передсмертне звернення М. Грушевського до В. Молотова / В. Гусев // Історичний журнал. – 2006. – № 4. – С. 88-92.
173. Дашкевич Я. Михайло Грушевський наприкінці ХІХ ст. / Я. Дашкевич // Personages : essays on persons in history, politics and culture / I. Dashkevych. – Lviv, 2007. – С. 406-417.
174. Дашкевич Я. Михайло Грушевський як особа і особистість / Я. Дашкевич // Personages : essays on persons in history, politics and culture / I. Dashkevych. – Lviv, 2007. – С. 383-388.
175. Дашкевич Я. Про Михайла Грушевського / Я. Дашкевич // Personages : essays on persons in history, politics and culture / I. Dashkevych. – Lviv, 2007. – С. 366-374.
176. Дашкевич Я. Хто такий Михайло Грушевський? / Я. Дашкевич // Personages : essays on persons in history, politics and culture / I. Dashkevych. – Lviv, 2007. – С. 374-383.
177. Державний меморіальний музей Михайла Грушевського у Львові // Музеї України. – 2006. – № 1. – С. 2.
178. Дзюба І. Великий трудівник української культури : М. Грушевський / І. Дзюба // Українське слово. – 1996. – 3 жовтня. – С. 1, 13.
179. Дзюбан Р. Львівські адреси Михайла Грушевського / Р. Дзюбан // Пам'ятки України: історія та культура. – 2005. – № 1. – С. 123-131.
180. Дзюбан Р. Село Підгайчики – Батьківщина Марії Грушевської: з циклу "Галицька родина Михайла Грушевського". / Р. Дзюбан // Пам'ятки України: історія та культура. – 2001. – № 1-2. – С. 58-65.
181. Дзюбан Р. Скала-Подільська – місце одруження Михайла Грушевського / Р. Дзюбан // Пам'ятки України: історія та культура. – 2003. – № 3. – С. 78-89.
182. Дічек Н. П. Грушевський Михайло Сергійович (1866-1934): видатний учений-історик, громадський і політичний діяч, письменник, ідеолог руху за незалежність України, організатор національної освіти й науки / Н. П. Дічек // Українська педагогіка в персоналіях : у двох книгах : навч. посіб. / за ред. О. В. Сухомлинської. – К., 2005. – Кн. 2 : ХХ століття. – С. 6-14.
183. Дмитренко Н. Грушевський без музею : про історичну і людську справедливість у нашій державі / Н. Дмитренко // Україна молода. – 2002. – № 152. – С. 6.
184. Жуковський А. Михайло Грушевський і Франція / А. Жуковський // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-4. – С. 306-318.
185. Жулинський М. Велич національного обов'язку / М. Жулинський // День. – 2012. – 20-21 липня (№ 125-126). – С. 9.
186. Жулинський М. Україна у Москві на Арбаті : [про М. Грушевського] / М. Жулинський // Київ. – 2005. – № 3. – С. 3-12.
187. Журавльов С. А. Рід Грушевських у культурно-освітньому і громадському житті України (друга половина ХІХ - перша третина ХХ століття) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Святослав Андрійович Журавльов. – Черкаси, 2015. – 20 с.
188. Забочень М. Московські адреси М. С. Грушевського / М. Забочень // Урядовий кур'єр. – 1993. – № 7-8. – С. 1.

189. Зашкільняк Л. М. Грушевський і Галичина : (до переїзду до Львова 1894 року) [Електронний ресурс] / Леонід Зашкільняк // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 204-219. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. - Назва з екрану.
190. Зашкільняк Л. Щоденники М. Грушевського – джерело до вивчення життя і діяльності вченого / Л. Зашкільняк // Другий Міжнародний Конгрес Україністів, Львів, 22-28 серпня 1993р. : доповіді і повідомлення / упоряд. Я. Ісаєвич, Я. Грицак. – Львів, 1994. – Ч. 1. : Історія. – С. 288-291.
191. Зеленчук-Рибарук О. І. Грушевського Михайла Музей-садиба / О. І. Зеленчук-Рибарук // Енциклопедія Сучасної України / голов. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – К., 2006. – Т. 6 : (Го-Гю). – С. 562.
192. Зленко Г. Замах на першого Президента України / Г. Зленко // Українське слово. – 1997. – 6 лютого. – С. 12.
193. Зозуля С. До питання про зв'язки М. Н. Петровського з О. С. Грушевським : (за матеріалами ЦДІАК України) / С. Зозуля // Пам'ятки : археографічний щорічник / ред. І. Б. Матяш. – К., 2003. – Т. 4. – С. 213-219.
194. Иващенко Ю. В. Михаил Сергеевич Грушевский / Ю. В. Иващенко // Страницы истории Украины. – Запорожье, 1992. – С. 216-224.
195. Іван Франко на сторінках щоденника Михайла Грушевського 1904-1910 рр. / підгот. та комент. І. Гирич, О. Тодійчук // Неопалима купина. – 2007. – № 1-2. – С. 124-144.
196. Іваненко В. Світоч нації : [Михайло Грушевський] / В. Іваненко // Біль і звитяга: ХХ століття в українському вимірі : монографія / В. В. Іваненко. – Дніпропетровськ, 2003. – С. 212-217.
197. Іщенко Д. В. Контакти М. С. Грушевського з чеською професурою у контексті українсько-чеських зв'язків / Д. В. Іщенко // Магістеріум. Серія: Історичні студії. – 2001. – Вип. 7. – С. 84-88.
198. Качкан В. А. "...Найбільший творець живої історії" : (над раритетами Михайла Грушевського) / В. А. Качкан // Українське народознавство в іменах : у 2 ч. / В. А. Качкан. – К., 1994. – Ч. 1. – С. 196-206. – Бібліогр.: с. 205-206.
199. Квіт С. Іван Франко і Михайло Грушевський / С. Квіт // Слово і час. – 1991. – № 1. – С. 61-71.
200. Кедрин І. Михайло Грушевський – не один, а більше їх : (спогади і рефлексії) / І. Кедрин // Український історик. – 1984. – № 1-4. – С. 251-261.
201. Кілессо С. Нагробок Михайлові Грушевському в Києві [Електронний ресурс] / С. Кілессо // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 322-325. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. – Назва з екрану.
202. Кліш А. Кирило Студинський і Михайло Грушевський на тлі українського суспільно-політичного життя кін. ХІХ - поч. 30-х рр. ХХ ст. / А. Кліш // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Історія. – 2006. – Вип. 16. – С. 62-68. – Бібліогр.: 21 назва.
203. Копиленко О. Він мріяв про Велику Україну / О. Копиленко // Урядовий кур'єр. – 1996. – 24 серпня. – С. 14.
204. Копиленко О. Л. Повернення М. С. Грушевського / О. Л. Копиленко. – К. : Знання, 1991. – 48 с.
205. Костенко Т. Дорогами Михайла Грушевського / Т. Костенко // Війни і мир, або "Українці - поляки: брати/вороги, сусіди..." / за заг. ред. Л. Івшиної. – К., 2004. – С. 242-246.
206. Костюк Г. Тріумф : (ювілей академіка М. С. Грушевського 1926 року) / Г. Костюк // Зустрічі і прощання : спогади у двох книгах / Г. О. Костюк. – К., 2008. – Кн. 1. – С. 202-209.

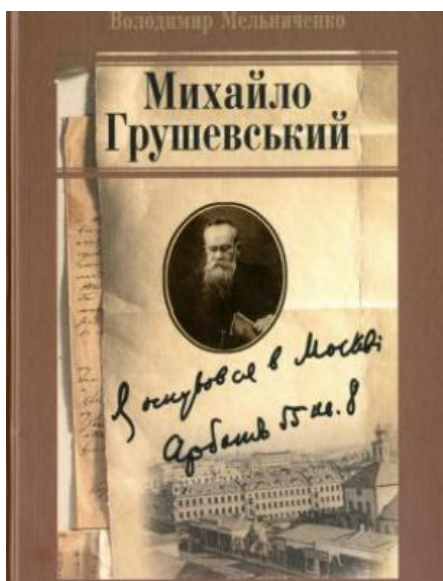
207. Крижанівська О. Сторінка з життєпису Михайла Грушевського / О. Крижанівська // Пам'ять століть. – 1998. – № 5. – С. 143-146.
208. Крип'якевич І. Літописець і поборник : [уринок із статті «Михайло Грушевський. Життя і діяльність»] / І. Крип'якевич // Українська культура. – 1996. – № 9/10. – С. 6.
209. Крол Т. Унікальна колекція Грушевськіани / Т. Крол // Демократична Україна. – 2008. – 25 липня (№ 29). – С. 26.

Пам'ятник М. Грушевському
у Львові

210. Кульчицький С. Повернення М. С. Грушевського в Радянську Україну / С. Кульчицький // Історія України. – 1999. – № 17. – С. 1-2.
211. Купчинський О. До взаємин Олександра Барвінського з Михайлом Грушевським : (документи та матеріали) / О. Купчинський // Олександр Барвінський. 1847 - 1927 : матеріали конфер., присвяченої 150 річниці від дня народження Олександра Барвінського, Львів, 14 травня 1997 р. / редкол. : М. Гнатюк, О. Купчинський, О. Романів. – Львів, 2001. – С. 142-178.
212. Курас І. Ф. Михайло Сергійович Грушевський (1986-1934) [Електронний ресурс] / І. Ф. Курас // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 220-228. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. – Назва з екрану.
213. Кучеренко М. Дах Грушевських : про долю родин – мешканців київського дому голови Української Центральної Ради / М. Кучеренко // Україна молода. – 2015. – 10 листопада (№ 144). – С. 11.
214. Кучеренко М. Слідами Грушевських: Чигиринщина / М. Кучеренко // Пам'ятки України: історія та культура. – 2002. – № 2. – С. 64-79.
215. Кучеренко М. Чигиринські корені в родоводі Михайла Грушевського / М. Кучеренко // Визвольний шлях. – 1998. – № 12. – С. 1610-1619.
216. Левчук Л. Г. Грушевського Михайла Народний музей / Л. Г. Левчук // Енциклопедія Сучасної України / голов. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – К., 2006. – Т. 6 : (Го-Гю). – С. 562.
217. Ленцик В. Михайло Грушевський в оцінці своїх студентів / В. Ленцик // Український історик. – 1984. – № 1-4. – С. 123-131.
218. Лецкін М. "Він був головним зв'язковим між Галичиною та Україною" : (Іван Огієнко та Михайло Грушевський) [Електронний ресурс] / М. Лецкін // Письменники на життєвому шляху Івана Огієнка (митрополита Іларіона): до 130-річчя від дня народження та 40-річчя світлої пам'яті Великого Українця / М. Лецкін. – Житомир, 2012. – Ч. 1. – С. 158-175. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi31/0025620.pdf>. – Бібліогр.: 31 назв. – Назва з екрану.
219. Лозовий В. Діяльність Михайла Грушевського у Кам'янець-Подільський період (1919 р.) / В. Лозовий // Молода нація. – 2004. – № 4 (33). – С. 22-27.
220. Лях С. Р. Грушевський Михайло Сергійович (1866-1934) / С. Р. Лях // Українське козацтво. – Запоріжжя, 2002. – С. 117-118. – Бібліогр.: 6 назв.
221. Маковій В. Тут творилася історія нашої держави : (Музей М. Грушевського) / В. Маковій // Українське слово. – 2007. – 24-30 січня (№ 4). – С. 3.
222. Макогон І. В. Про створення пам'ятника на могилі Михайла Сергійовича Грушевського / І. В. Макогон // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-2. – С. 362-369.

223. Манюк О. "Питання честі своєї й свого покоління": М. С. Грушевський / О. Манюк // Слово Просвіти. – 2008. – 4-10 грудня (№ 49). – С. 4.
224. Маркітан Л. П. М. С. Грушевський у кіно фотодокументах / Л. П. Маркітан // Український історичний журнал. – 1997. – № 2. – С. 76-83.
225. Мартос Б. М. С. Грушевський, яким я його знав / Б. Мартос // Український історик. – 1966. – № 1-2. – С. 73-81.
226. Марчук Л. "Не маємо претензій творити для віків, а лиш пильнуймо свого обов'язку", або Запрошення на львівську віллу першого Президента України Михайла Грушевського / Л. Марчук // Віче. – 2010. – № 19. – С. 55-57.
227. Масненко В. В. Формування образу М. С. Грушевського в масовій свідомості сучасного українського суспільства / В. В. Масненко // Український історичний журнал. – 2006. – № 5. – С. 19-34.
228. Мельниченко В. Михайло Грушевський у Москві : [розмова з автором книги] / В. Мельниченко ; спілк. Л. Голота // Слово Просвіти. – 2015. – 3-9 грудня (№ 48). – С. 10-11.

229. Мельниченко В. Михайло Грушевський: "Живу я підневільно в Москві..." / В. Мельниченко // Слово Просвіти. – 2015. – 2-8 липня (№ 26). – С. 10-11.
230. Мельниченко В. Михайло Грушевський: "Так відбувся мій поворот на рідну землю..." / В. Мельниченко // Слово Просвіти. – 2016. – 24-30 березня (№ 12). – С. 13.
231. Мельниченко В. Михайло Грушевський: «Я оснувався в Москві, Арбат, 55» / В. Мельниченко // Слово Просвіти. – 2006. – 28 вересня – 4 жовтня (№ 39). – С. 10.
232. Меншій А. У становленні і без ідеалізації: М. Грушевський у романі Ю. Хорунжого "Вірую" / А. Меншій // Слово і час. – 2004. – № 11. – С. 81-89.
233. Михайло Грушевський – видатний науковець та політичний діяч України // Флот України. – 2003. – 13-19 вересня (№ 37). – С. 5.
234. Михайло Грушевський (1866-1934) : перший президент України, історик, літературознавець, письменник // 100 найвідоміших українців / за заг ред. Юрія Павленка. – К., 2005. – С. 352-362.
235. Михайло Грушевський (1866-1934-1974) // Український історик. – 1974. – № 4. – С. 5-7.
236. Михайло Грушевський : біографічний нарис // Видавнича справа та редагування в Україні: постаті і джерела (XIX-перша третина ХХ ст.): навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. Н. Зелінської. – Львів, 2003. – С. 111-119.
237. Михайло Грушевський у кінофотодокументах та інших джерелах // Українське слово. – 1996. – 10 жовтня – С. 12.
238. Михайло Грушевський. 1866-1934. Історик, літературознавець, державний, громадський і політичний діяч // Золота книга української еліти : Інформаційно-іміджевий альманах : у 6-ти томах. – К., 2001. – Т. 1. – С. 472-473.
239. Мицик Ю. До історії контактів М. Грушевського з представниками єврейської громади / Ю. Мицик // Хроніка-2000. – К., 1998. – Вип. 21-22. – С. 166-174.
240. Міяковський В. До біографії М. Грушевського : (студентські роки 1886-1890) / В. Міяковський // Український історик. – 1976. – № 1-4. – С. 114-120.
241. Міяковський В. Лицар невтомної праці / В. Міяковський // Український історик. – 1987. – № 1-4. – С. 125-127.

242. Мосіяшенко В. А. Михайло Сергійович Грушевський (1866-1934) / В. А. Мосіяшенко, О. І. Курок, Л. В. Задорожна // Історія педагогіки України в особах : навч. посіб. / В. А. Мосіяшенко, Л. В. Задорожна, О. І. Курок. – Суми, 2005. – С. 160-163.
243. Музей М. Грушевського на Поділлі // Музеї України. – 2006. – № 5. – С. 22.
244. Музика І. В. Грушевський Михайло Сергійович / І. В. Музика // Юридична енциклопедія : в 6-ти т. / голов. ред. Ю. С. Шемшученко. – К., 1998. – Т. 1. : А-Г. – С. 653-654.
245. Музичко О. Михайло Грушевський та Іван Линниченко : нові штрихи до історії взаємин двох істориків / О. Музичко // Пам'ятки : археографічний щорічник / редкол. : С. Г. Кулешов (голов. ред.) та ін. – К., 2010. – Т. 11. – С. 281-291. – Бібліогр. : с. 288-291.
246. Нерод В. Перший Президент України : до 130-річчя від дня народження М. С. Грушевського // В. Нерод // Іменем закону. – 1996. – № 39. – С. 14.
247. Оглоблин О. Михайло Сергійович Грушевський (1866-1934) / О. Оглоблин // Український історик. – 1966. – № 1-2. – С. 6-14.
248. Оглоблин О. Грушевський на тлі доби: думки про третю і останню добу історика (1924-1934) [Електронний ресурс] / Олександр Оглоблин // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 79-85. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. - Назва з екрану.
249. Оглоблин О. Перша зустріч з Михайлом Грушевським : (з «Щоденника» Олександра Оглоблина) / О. Оглоблин ; вступ. ст. Л. Винар // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-4. – С. 341-343.
250. Оглоблин О. Перша зустріч з Михайлом Грушевським : (з щоденника Олександра Оглоблина) / О. Оглоблин // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-2. – С. 341-343.
251. Огородник І. В. Грушевський Михайло Сергійович (1866-1934): український історик, історіограф, публіцист, громадський та культурно-освітній діяч, мислитель / І. В. Огородник, М. Ю. Русин // Українська філософія в іменах : навч. посіб. / І. В. Огородник, М. Ю. Русин ; за ред. М. Ф. Тарасенка. – К., 1997. – С. 59-63. – Бібліогр.: с. 63.
252. Одарченко П. Михайло Грушевський і Леся Українка / П. Одарченко // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-4. – С. 301-305.
253. Одарченко П. Михайло Грушевський і українська молодь / П. Одарченко // Український історик. – 1991. – № 1-2. – С. 105-106.
254. Одеські матеріали Михайла Грушевського / публ. В. Заруби // Дзвін. – 1994. – № 5. – С. 113-117.
255. Осадча-Яната Н. Спогади про Михайла Сергійовича Грушевського / Н. Осадча-Яната // Український історик. – 1982. – № 3-4. – С. 149-150.
256. Остапович М. Заповіт Президента: до 140-річчя з дня народження М. Грушевського / М. Остапович // Культура і життя. – 2006. - № 40. – С. 1.
257. Павленко С. Ф. Професори та студенти Київського університету Святого Володимира на сторінках "Щоденника" М. Грушевського / С. Ф. Павленко // Гілея : науковий вісник. – 2010. – № 37. – С. 179-186. – Бібліогр. : с. 185-186.
258. Панькова С. "Мета, зміст і щастя життя": постійно діюча виставка з колекції Історико-меморіального музею Михайла Грушевського [Електронний ресурс] / Світлана Панькова // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 390-395. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. – Назва з екрану.
259. Панькова С. З родинного древа Грушевських-Оппокових / С. Панькова // Світогляд. – 2009. – № 3 (17). – С. 12-15. – Бібліогр. : с. 15.

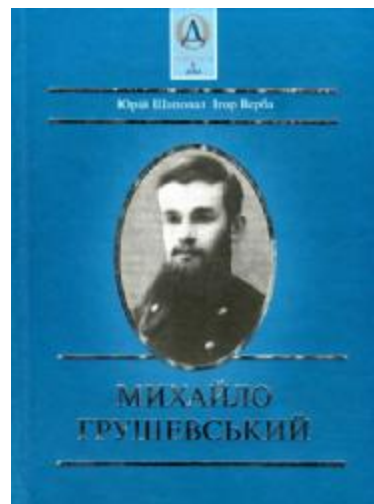
260. Панькова С. М. Грушевського Михайла Історико-меморіальний музей у Києві / С. М. Панькова // Енциклопедія Сучасної України / голов. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – К., 2006. – Т. 6 : (Го-Гю). – С. 561-562.
261. Пашковський Є. Портрети Грушевського на тлі сокир / Є. Пашковський // Вісник Чорнобиля. – 2006. – № 3. – С. 7.
262. Пиджаренко А. Совершенно секретное дело М. С. Грушевского / А. Пиджаренко // Слов'янська нива. – 2003. – № 3-4. – С. 26-35 ; 2004. – № 1-2. – С. 38-48.
263. Пиріг Р. "Приземлення" Михайла Грушевського / Р. Пиріг // Пам'ять століть. Планета. – 2009. – № 3-4. – С. 282-286.
264. Пиріг Р. «Приземлення» Михайла Грушевського : до 140-річчя з дня народження / Р. Пиріг // Урядовий кур'єр. – 2006. – 29 вересня (№ 182). – С. 7.
265. Пиріг Р. Доля брата М. С. Грушевського – Олександра була типовою для української інтелігенції 1930-х років / Р. Пиріг // Літературна Україна. – 1993. – 15 липня. – С. 3.
266. Пиріг Р. Заручник мінливої доби : Михайло Грушевський / Р. Пиріг // Урядовий кур'єр. – 2004. – 30 листопада (№ 228). – С. 6.
267. Пиріг Р. Михайло Грушевський у контексті українського сьогодення / Р. Пиріг / Р. Пиріг // Наукові записки / редкол.: Ю. А. Левенець та ін. – К., 2006. – Вип. 32. – С. 88-95.
268. Пиріг Р. Я. Грушевськознавство: стан та перспективи розвитку : [життя і діяльність М. Грушевського] / Р. Я. Пиріг // Український історичний журнал. – 1996. – № 5. – С. 71-83.
269. Пиріг Р. Я. Повернення Михайла Грушевського / Р. Я. Пиріг // Сторінки історії України : посіб. для вчителя. – К., 1992. – С. 255-289.
270. Пристайко В. «...Грушевський зброї не склав» : невідомі сторінки останнього десятиріччя визначного вченого і політичного діяча у світлі таємних документів ДПУ-НКВС / В. Пристайко, Ю. Шаповал // Віче. – 1996. – № 8. – С. 148-157.
271. Пристайко В. І. Сторінки біографії М. С. Грушевського в світлі таємних документів ДПУ-НКВС / В. І. Пристайко, Ю. І. Шаповал // Український історичний журнал. – 1996. – № 5. – С. 83-89.
272. Пристайко В. Невідомий Михайло Грушевський / В. Пристайко, Ю. Шаповал // Мандрівець. – 1996. – № 4-5. – С. 61-67.
273. Путро О. Михайло Грушевський у «Щоденнику» С. Єфремова / О. Путро // Київська старовина. – 1998. – № 4. – С. 108-113.
274. Решодько Л. Повернення Грушевського в Академію / Л. Решодько // Демократична Україна. – 1995. – 21 березня. – С. 2.
275. Римаренко Ю. Грушевський Михайло Сергійович / Ю. Римаренко // Мала енциклопедія етнодержавознавства / відп. ред. редкол. Ю. І. Римаренко. – К., 1996. – С. 837-838.
276. Романів О. Відзначення ювілею Михайла Грушевського у Львові [Електронний ресурс] / Олег Романів // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 414-416. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. - Назва з екрану.
277. Рубльов О. С. Михайло Грушевський: перший рік у Радянській Україні (спроба реконструкції) / О. С. Рубльов // Український історичний журнал. – 1996. – № 5. – С. 50-71 ; № 6. – С. 3-24.
278. Савченко О. Михайло Грушевський : [145 річниця від дня народження] / О. Савченко // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2011. – № 26. – С. 39.

279. Сакада Л. Д. Відзначення 130-річчя від дня народження М. С. Грушевського / Л. Д. Сакада // Український історичний журнал. – 1997. – № 1. – С. 145-148.
280. Семистяга В. Племінники М. С. Грушевського : (невідомі сторінки родоводу Грушевських) / В. Семистяга // Бахмутський шлях. – 2005. – № 3-4. – С. 106-119.
281. Сергійчук В. Відзначення ювілею М. Грушевського в Угорщині [Електронний ресурс] / Володимир Сергійчук // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 427-428. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. - Назва з екрану.
282. Сергійчук В. Михайло Грушевський і українство Петрограду / В. Сергійчук // Український історик. – 1997. – № 1-4. – С. 187-191.
283. Сергійчук В. Нове про родину Грушевських [Електронний ресурс] / Володимир Сергійчук // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 379-382. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. - Назва з екрану.
284. Сидоренко О. Світанок: роль М. С. Грушевського у розвитку національної преси у Східній Україні / О. Сидоренко // Наука і суспільство. – 1993. – № 5. – С. 15-18.
285. Сингаївська М. Музей Грушевського – це вам не реконструкція Хрещатика / М. Сингаївська // Українське слово. – 1999. – 25 березня. – С. 15.
286. Сірка А. М. Грушевський у спогадах В. Леонтовича : /А. Сірка, Й. Сірка / А. Сірка // Український історик. – 1979. – № 1-4. – С. 88-90.
287. Скрипник І. До дня народження засліпленого велетня : [М. Грушевський] / І. Скрипник // Персонал плюс. – 2006. – № 39. – С. 7.
288. Сохань П. Михайло Грушевський і сучасність / П. Сохань // Наука і суспільство. – 1998. – № 3-4. – С. 29-31.
289. Сохань П.С. Творча спадщина Михайла Грушевського і сучасність / П. С. Сохань // Урядовий кур'єр. – 1998. – № 48-49. – С. 19.
290. Степанишина О. Останні роки життя Михайла Грушевського / О. Степанишина // Український історик. – 1981. – № 1-4. – С. 174-179.
291. Стрельський Г. В. Михайло Грушевський без глянцю і фанфар / Г. В. Стрельський // Независимость. – 1996. – 18 декабря. – С. 4.
292. Стрельський Г. Михайло Грушевський, його сподвижники й опоненти / Геннадій Стрельський, Анатолій Трубайчук. – К. : Четверта хвиля, 1996. – 192 с.
293. Сурмяк Ю. Михайло Грушевський – духовний провідник українського народу / Ю. Сурмяк, Л. Кудрик // Педагогічна думка. – 2007. – № 1. – С. 66-72.
294. Тельвак В. В. Життєвий і творчий шлях М. С. Грушевського в ювілейних оцінках 1926 р. / В. В. Тельвак // Український історичний журнал. – 2008. – № 6. – С. 111-125.
295. Тельвак В. Постать Михайла Грушевського в західноукраїнській публіцистиці другої половини 30-х років ХХ ст. / В. Тельвак // Історичний журнал. – 2008. – № 3. – С. 46-57.
296. Тихенький О. Хто небо прихилить до Ваших могил?... : перебування М. С. Грушевського в Сестринівці / О. Тихенький // Чумацький шлях. – 2004. – № 5. – С. 9-11.
297. Том П. Будівничий нації : 130-річчя від дня народження М. Грушевського / П. Том // Культура і життя. – 1996. – 2 жовтня. – С. 1.
298. Томак М. Дім на Паньківській : пам'ятник М. Грушевському в Києві будували п'ять, а його музей – майже 15 років / М. Томак // День. – 2007. – 18 травня (№ 79). – С. 18.
299. Траверсе Т. Світ Михайла Грушевського : особистість і доба : психологічні аспекти / Т. Траверсе // Дзеркало тижня. – 2006. – 8 липня (№ 26). – С. 21.
300. Трубайчук А. Наш великий історик : до 130-ліття Михайла Грушевського / А. Трубайчук // Освіта. – 1996. – № 51-52. – С. 10.
301. Трубайчук А. Один из исполинов Украины / А. Трубайчук // Наш город. – 1991. – 5 декабря.

302. Федорова Л. Михайло Грушевський і музей міста Києва / Л. Федорова // Український історик. – 1994. – № 1-4. – С. 110-116.
303. Федорук Я. Василь Герасимчук: його життя і відносини з Михайлом Грушевським [Електронний ресурс] / Ярослав Федорук // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 285-291. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. – Назва з екрану.
304. Франко З. М. Грушевський і І. Франко / З. Франко // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-4. – С. 278-292.
305. Франко З. Михайло Грушевський та Іван Франко / З. Франко // Культура і життя. – 2006. – № 25. – С. 2.
306. Хорунжий Ю. Вірую : роман / Юрій Хорунжий. – К. : Вид-во "Бібліотека українця", 2001. – 368 с. – (Бібліотека українця).
307. Цибань В. О. Премія імені М. С. Грушевського : [Михайло Сергійович Грушевський (1866-1934) - видатний учений, історик, соціолог, літературознавець, академік АН СРСР : біографія] / В. О. Цибань // Нагороди Національної академії наук України. Золота медаль імені В.І. Вернадського. Премії імені видатних учених України. Відзнаки / В. О. Цибань. – К., 2010. – С. 52-54.
308. Чернецький Є. Грушевські : [про рід Грушевських на Україні] / Є. Чернецький // День. – 2013. – 8-9 лист. (№ 204-205). – С. 14.
309. Чишко В. Видатний історик України / В. Чишко // Все для вчителя. – 2004. – № 22-23, серпень. – С. 41-42.
310. Чишко В. Видатний історик України : (до 125-річчя з дня народження М. С. Грушевського) / В. Чишко // Київська старовина. – 1992. – № 1. – С. 27-29.
311. Чубатий М. Додаткові спомини про Михайла Грушевського з 1912-1914 років / М. Чубатий // Український історик. – 1975. – № 3-4. – С. 78-79.
312. Чубукова Т. Матеріали до курсу за вибором "Визначні постаті України" : Михайло Грушевський / Т. Чубукова // Історія в школах України. – 2010. – № 3. – С. 16-21.
313. Шаповал Ю. Занурення у темряву : (Михайло Грушевський у 1919-1934 роках) / Ю. Шаповал // Бахмутський шлях. – 2004. – № 3-4. – С. 82-142.
314. Шаповал Ю. І. Загадка смерті Михайла Грушевського / Ю. І. Шаповал // Український історичний журнал. – 2006. – № 5. – С. 83-98.
315. Шаповал Ю. І. М. С. Грушевський у дзеркалі справи-формуляра / Ю. І. Шаповал // Український історичний журнал. – 2001. – № 4. – С. 140-160.
316. Шаповал Ю. Михайло Грушевський / Юрій Шаповал, Ігор Верба. – К. : Вид дім "Альтернативи", 2005. – 352 с. : іл. – (Особистість і доба).
317. Шаповал Ю. Михайло Грушевський «під ковпаком» радянських спецслужб / Ю. Шаповал // Вітчизна. – 1997. – № 5-6. – С. 114-121.
318. Шаповал Ю. Михайло Грушевський: останнє десятиліття / Ю. Шаповал // Літературна Україна. – 1993. – № 42.
319. Шаповал Ю. Невідомі документи ГПУ-НКВД про життя і діяльність М. Грушевського у 1924-1934 роках [Електронний ресурс] / Юрій Шаповал // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 325-350. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. - Назва з екрану.
320. Шаповал Ю. Подарунок для Михайла Грушевського : до 130-річчя Великого Українця / Ю. Шаповал // ЧАС. – 1996. – 27 вересня. – С. 10.

321. Шевчук Г. Земля, до якої линув душею Михайло Грушевський... : [село Сестринівка Козятинського району Вінницької обл.] / Г. Шевчук // Урядовий кур'єр. – 2001. – № 177. – С. 8.
322. Шелудякова Н. А. М. Грушевський – колекціонер у контексті наукового та мистецького життя України кінця ХІХ - початку ХХ ст. : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.06 / Наталія Андріївна Шелудякова. – К., 2016. – 19 с.
323. Шудря М. «З національного погляду маю добру віру в будучність...» : портрет Грушевського на тлі доби / М. Шудря // Київські відомості. – 1997. – 24 жовтня. – С. 22.
324. Шульгін О. Трагедія та перемога Грушевського / О. Шульгін // Голос України. – 1996. – № 106. – С. 12.
325. Юрчишин О. Михайло Бойчук та Михайло Грушевський / О. Юрчишин // Сучасність. – 1994. – № 7-8. – С. 140-148.

Епістолярна спадщина Михайла Грушевського

326. «Всім серцем ваша» : листи Л. Старицької-Черняхівської до М. Грушевського / публ., передм., прим. В. Заруби // Вітчизна. – 1991. – № 10. – С. 166-176.
327. «Передусім признання нашої незалежності» : невідомий лист М. Грушевського // Літературна Україна. – 1996. – 19 вересня. – С. 3.
328. «Щиро кохати став я отчизну свою Україну...» : листи М. Грушевського до І. Нечуя-Левицького // Слово і час. – 1996. – № 11-12. – С. 18-27.
329. Абросимова С. Листи М. Грушевського до Д. Яворницького [Електронний ресурс] / Світлана Абросимова // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 382-387. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. - Назва з екрану.
330. Антонович М. Михайло Грушевський у листуванні Івана Франка / М. Антонович // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-2. – С. 293-300.
331. Архів М. Грушевського / передм. та публ. І. Гирича // Київська старовина. – 1992. – № 1. – С. 29-37.
332. Бурлака Г. Голоси історії : епістолярна спадщина М. Грушевського / Г. Бурлака // Дивослово. – 1999. – № 6. – С. 61-62.
333. Бурлака Г. Дійові особи: німфа, пасічник, ратай, хлопець, Перебендя та інші. Нотатки публікатора : ["Епістолярні джерела грушевськознавства"] / Г. Бурлака // Слово і час. – 2007. – № 4. – С. 70-76.
334. Бурлака Г. Листи М. Грушевського до О. Кониського / Г. Бурлака // Український історик. – 1994. – № 1-4. – С. 117-134.
335. Гирич В. Листи Михайла Грушевського до Олександра Грушевського / В. Гирич // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-4. – С. 416-432.
336. Гирич І. Листи Михайла Грушевського до Василя Кузіва / І. Гирич // Український історик. – 1995. – № 1-4. – С. 190-203.
337. Гирич І. Листи Михайла Грушевського до Олександра Грушевського : (до проблеми взаємин двох братів) / І. Гирич, В. Гирич // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-4. – С. 416-432.

338. Гордієнко Д. Лист Єгора Редіна до Михайла Грушевського від 12 жовтня 1905 р. / Д. Гордієнко // Софія Київська : Візантія. Русь. Україна : зб. наук. праць, присвяч. 150-літтю з дня народження Єгора Кузьмича Редіна (1863-1908) / відп. ред. П. С. Сохань; упоряд.: Д. С. Гордієнко, В. В. Корнієнко. – К., 2013. – Вип. III. – С. 143-155.
339. Дудко О. Листи Олександра Лотоцького до Михайла Грушевського (кінець XIX ст.) / О. Дудко // Історичний журнал. – 2006. – № 4. – С. 92-96.
340. Жулинський М. Грушевськознавство: нарощування джерелознавчого потенціалу : з приводу видання "Листування Михайла Грушевського" / М. Жулинський // Український історик. – 1997. – № 1-4. – С. 157-160.
341. Журавльова Н. Відбиття української епістолярної ввічливості кінця XIX- початку XX ст. в етикеті листування М. Грушевського та Ф. Вовка / Н. Журавльова // Вісник Запорізького осередку вивчення української діаспори / відп. ред. В. Чабаненко. – Запоріжжя, 2012. – Вип. 10. – С. 59-70. – Бібліогр.: с. 69-70.
342. З листів учених до М. С. Грушевського [Електронний ресурс] / Ю. Мицик, І. Тарасенко, Т. Щестюк, Я. Затилук // Магістеріум. Серія: Історичні студії. – 2010. – Вип. 41. – С. 75-85. –
Режим доступу:
<http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi38/magisterium2010v41/75.pdf>. – Назва з екрану.
343. Заруба В. Листи Михайла Грушевського до Петра Стебницького / В. Заруба // Український історик. – 1991. – № 1-2. – С. 107-110.
344. Каран Д. Листи К. В. Харламповича до М. С. Грушевського / Д. Каран // Київська старовина. – 2001. – № 6. – С. 122-144.
345. Катренко А. "Молю Бога, щоб він подав Вам змогу і силу закінчити сей колосальний труд...": епістолярія П. Г. Житецького і М. С. Грушевського. / А. Катренко // Пам'ять століть. – 2001. – № 1. – С. 19-43.
346. Катренко А. Невтомна, натхненна і розмаїта діяльність в ім'я вільної, демократичної і соборної України : [листи М. В. Лисенка до М. С. Грушевського] / А. Катренко // Пам'ятки : археографічний щорічник / редкол. : С. Г. Кулешов (голов. ред.) та ін. – К., 2010. – Том 11. – С. 291-305.
347. Крип'якевич Р. Михайло Грушевський та Іван Крип'якевич : (за матеріалами неопублікованого листування й мемуарів) / Р. Крип'якевич // Український історик. – 1991. – № 1-2. – С. 24-36.
348. Купчинський О. Листи Мирона Кордуби до Михайла Грушевського: питання творчих взаємин і співпраця учня та вчителя [Електронний ресурс] / Олег Купчинський // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 297-305. – Режим доступу:
<http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. – Назва з екрану.
349. Лист М. Грушевського до Мирослава Січинського з 1919 року : /передм. Л. Винара // Український історик. – 1978. – № 1-3. – С. 160-162.
350. Лист проф. М. Грушевського до канадських українців // Український історик. – 1975. – № 3-4. – С. 73-77.
351. Листи В. Антоновича до М. Грушевського / вступ. ст. О. Ситника // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-4. – С. 396-411 ; 1993. – № 1-4. – С. 157-169.
352. Листи кубанців до М. Грушевського/ вступ. ст. та прим. І. Гирича ; підгот. В. Карпенко // Пам'ятки України: історія та культура. – 2005. – № 3-4. – С. 86-90.
353. Листи М. Грушевського до Е. Фариняка (1923 р.) // Український історик. – 1977. – № 1-2. – С. 118-131.
354. Листи М. Грушевського до Е. Фариняка (від 18 березня 1924 до 12 лютого 1927) // Український історик. – 1977. – № 3-4. – С. 106-112.
355. Листи М. Грушевського до Е. Фариняка : (за час від 28.1.1922 до 12.2.1927) / підгот. М. Антонович // Український історик. – 1976. – № 1-4. – С. 121-131.

356. Листи М. Грушевського до Т. Починка : (з фонду Н. Григорієва) : з матеріалів музею-архіву ім. Д. Антоновича при УВАН у Нью-Йорку, США // Український історик. – 1969. – № 4. – С. 78-98.
357. Листи М. Грушевського до Т. Починка з додатком двох листівок до Д. Островського : з матеріалів музею-архіву ім. Д. Антоновича при УВАН у Нью-Йорку, США // Український історик. – 1970. – № 1-3. – С. 168-183.
358. Листи Михайла Грушевського до Михайла Мочульського (1901 - 1933) / упоряд. Р. Дзюбан; відп. ред. серії Л. Головата. – Львів : НАН України ЛНБ ім. В. Стефаника ; ЦДІАУ у Львові, 2004. – 153 с. : іл. – (Епістолярій).
359. Листи Симона Петлюри до М. Грушевського // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-2. – С. 438-448.
360. Листування Володимира Гнатюка з Михайлом Грушевським / упоряд., вступ. ст., комент. та покажч. Н. В. Руденко. – Запоріжжя : Тандем У, 2006. – 92 с. – (Старожитності Південної України ; вип. 16).

361. Листування М. Грушевського з Д. І. Багалієм / вступ. ст. В. Заруби // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-4. – С. 433-437.
362. Листування М. Грушевського з М. Марром // Український історичний журнал. – 2014. – № 4. – С. 187-193.
363. Листування М. С. Грушевського й О. О. Шахматова / вступ. ст. В. І. Макарова // Український історичний журнал. – 1996. – № 5. – С. 89-106 ; № 6. – С. 25-37.
364. Медовкіна Л. Матеріали листування К. В. Харламповича та М. С. Грушевського як джерело з історії наукової еліти 20-30-х рр. ХХ ст. / Л. Медовкіна // Схід-East. – 2011. – № 6 (113), вер.-жовт. – С. 76-79. – Бібліогр.: 17 назв.
365. Мельник Л. М. З листів дослідників історії Південної України до Михайла Грушевського / Л. М. Мельник // Південна Україна ХХ ст. – Запоріжжя, 1998. – Вип. 1 (4). – С. 37-42.
366. Миронець Н. Листи Грицька Чупринки до Михайла Грушевського [Електронний ресурс] / Надія Миронець // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 387-390. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. – Назва з екрану.
367. Миронець Н. Листування М. С. Грушевського та Є. Х. Чикаленка як історичне джерело / Н. Миронець // Джерела історичної пам'яті / Н. Миронець. – К., 2008. – С. 318-320.
368. Миронець Н. М. Грушевський у листуванні Є. Чикаленка з П. Стебницьким / Н. Миронець // Джерела історичної пам'яті / Н. Миронець. – К., 2008. – С. 321-335.
369. Мукосеева Л. П. Листування М. Грушевського з письменниками України к. ХІХ п. ХХ ст. як джерело просопографічної інформації / Л. П. Мукосеева // Вісник Київського славістичного університету. Серія: Історія. – 2007. – Вип. 32. – С. 199-208.
370. Наулко В. Листи Степана Рудницького до Михайла Грушевського (початок ХХ ст.) / В. Наулко // Історичний журнал. – 2005. – № 3 (21). – С. 85-97.
371. Невідома сторінка з історії культури : (листування М. С. Грушевського та М. Горького) / вступ. ст. Н. Крутікової // Слово і час. – 1994. – № 6. – С. 50-55 ; № 8. – С. 42-49.
372. Недрукований лист В. Липинського до М. Грушевського в справі загальних зборів НТШ в 1913 р. : /вступ. ст. Л. Винара // Український історик. – 1991. – № 1-2. – С. 111-114.
373. Омельченко В. Слово першого Президента : гортаючи сторінки «Листування Михайла Грушевського» / В. Омельченко // Українська газета. – 1998. – 12 листопада. – С. 5.

374. Пшеничний Є. "Не тратьте духу..." : (листи М. Грушевського до Б. Ярошевського) / Є. Пшеничний // Український історик. – 1997. – № 1-4. – С. 160-164.
375. Сварник Г. Листи Михайла Грушевського до Кирила Студинського за 1922 рік / Г. Сварник // Український історик. – 1997. – № 1-4. – С. 288-323.
376. Сварник Г. Листи Михайла Грушевського до Кирила Студинського за 1922 рік [Електронний ресурс] / Галина Сварник // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 350-379. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. - Назва з екрану.
377. Ткаченко І. В. Особливості видання і редакційна робота в "Літературно-науковому вістнику" Київського періоду у листуванні М. Грушевського зі співробітниками журналу / І. В. Ткаченко // Рукописна та книжкова спадщина України : Археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів / редкол.: Л. А. Дубровіна (відп. ред.) та ін. – К., 2013. – Вип. 17. – С. 65-79. – Бібліогр.: 28 назв.
378. Ткаченко І. В. Редакційний комітет "Літературно-наукового вістника" у листуванні М. Грушевського (1912-1914) / І. В. Ткаченко // Рукописна та книжкова спадщина України : Археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів / редкол.: Л. А. Дубровіна (відп. ред.) та ін. – К., 2012. – Вип. 16. – С. 153-163. – Бібліогр.: с. 162-163.
379. Цибенко І. Епістолярій М. С. Грушевського як джерело дослідження біографії вченого / І. Цибенко // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського / голова редкол. О. С. Онищенко. – К., 2006. – Вип. 16. – С. 515-521. – Бібліогр.: 11 назв.
380. Чотири листи М. Грушевського до В. Антоновича / вступ. ст. В. Назаренко // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-4. – С. 412-415.
381. Шевчук Т. З епістолярної фольклористики 20-х років ХХ ст. : (листування Порфирія Мартиновича з Михайлом та Катериною Грушевськими) / Т. Шевчук, В. Новійчук // Народна творчість та етнографія. – 2006. – № 2. – С. 16-26.
382. Якобчук С. О. Листування Ф. П. Матушевського з М. Грушевським (1896-1911 рр.) як історичне джерело / С. О. Якобчук // Рукописна та книжкова спадщина України : Археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів / редкол.: Л. А. Дубровіна, Г. В. Боряк, Н. М. Зубкова та ін. – К., 2009. – Вип. 13. – С. 368-381. – Бібліогр.: с. 380-381.

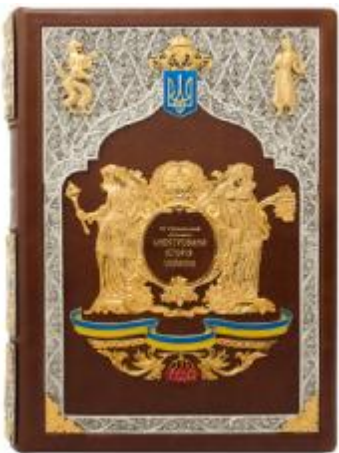
**«Він писав нам нашу історію
і творив нам нашу історію» :
Михайло Грушевський як історик, соціолог,
організатор науки**

383. Антонович М. До дискусії навколо М. С. Грушевського / М. Антонович // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-2. – С. 370-379.
384. Артемова Л. В. Просвітницька діяльність та педагогічні ідеї Михайла Грушевського / Л. В. Артемова // Історія педагогіки України : підруч. / Л. В. Артемова. – К., 2006. – С. 262-266.
385. Атаманенко А. Є. Грушевськознавство / А. Є. Атаманенко // Енциклопедія Сучасної України / голов. редкол. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – К., 2006. – Т. 6 : (Го-Гю). – С. 562-263.

386. Бичук І. О. Основи соціальності крізь призму праці Михайла Грушевського "Початки громадянства : генетична соціологія" / І. О. Бичук // Гілея: науковий вісник. – 2010. – № 37. – С. 370-377. – Бібліогр. : с. 377.
387. Білокінь С. І. Київська школа академіка М. С. Грушевського / С. І. Білокінь // Український історичний журнал. – 1996. – № 5. – С. 106-131.
388. Бочарников Д. М. Грушевський про історію створення та кримінальне право «Руської Правди» / Д. Бочарников // Право України. – 1996. – № 11. – С. 65-69.
389. Бочарников Д. І. Суспільний та державний лад Київської Русі в історичній спадщині М. Грушевського. : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Дмитро Іванович Бочарников. – Харків, 1999. – 16 с.
390. Браичевський М. Михайло Грушевський та археологія / М. Браичевський // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-2. – С. 200-217.
391. Брехуненко В. Проблема періодизації історії української козаччини у працях М. Грушевського / В. Брехуненко // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-2. – С. 229-234.
392. Буда В. Проблема визначення законів і закономірностей історичного процесу в філософсько-історичній концепції Михайла Грушевського / В. Буда // Людина і політика. – 2001. – № 6. – С. 114-122.
393. Будз В. П. Філософія історії Михайла Грушевського : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.03 / Володимир Павлович Будз. – Львів, 2001. – 20 с.
394. Бутенко Р. Новий крок в осмисленні наукової спадщини Михайла Грушевського та В'ячеслава Липинського / Р. Бутенко // Історія України. – 2001. – № 39. – С. 7.
395. Валіон О. П. Роль М. Грушевського у національно-культурному відродженні українського народу (кін. ХІХ-поч. ХХ ст.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Оксана Павлівна Валіон. – Чернівці, 2003. – 20 с.

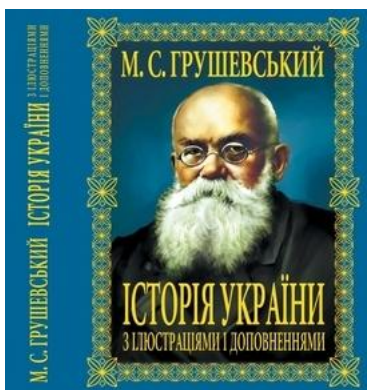

396. Василенко М. Проф. М. С. Грушевський як історик / М. Василенко // Український історик. – 1997. – № 1-4. – С. 145-156.
397. Ващенко В. "Дослідницька програма" М. Грушевського та проблеми критеріїв оцінки його інтелектуальної ініціативи / В. Ващенко // Київська старовина. – 2008. – № 3. – С. 60-84.
398. Ващенко В. В. «Історія як фізика» : М. Грушевський у пошуках універсальних законів історичної дії / В. В. Ващенко // Український історичний журнал. – 2007. – № 4. – С. 138-152.
399. Ващенко В. В. Стратегії конструювання М. Грушевським українських метанаративів: методи та їх функції : автореф. дис. ... докт. іст. наук : 07.00.06 / Володимир Володимирович Ващенко. – Дніпропетровськ, 2009. – 36 с.
400. Ващенко В. До проблеми визначення контекстів "звичайної схеми..." Михайла Грушевського / В. Ващенко // Київська старовина. – 2007. – № 2. – С. 78-97.
401. Ващенко В. Методологія Михайла Грушевського у контексті "Філософії життя" / В. Ващенко // Київська старовина. – 2007. – № 4. – С. 79-103.
402. Ващенко В. Михайло Грушевський – музи-can't / В. Ващенко // Київська старовина. – 2006. – № 3. – С. 105-114.
403. Верба І. В. Родина Грушевських в українській історичній науці 1920-х рр. / І. В. Верба // Український історичний журнал. – 1996. – № 5. – С. 131-149.

404. Верба І. Київська історична школа М. С. Грушевського [Електронний ресурс] / Ігор Верба, Оксана Юркевич // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 268-285. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. – Назва з екрану.
405. Верменич Я. В. Роль М. С. Грушевського у становлення системи регіонально-історичних досліджень в Україні / Я. В. Верменич // Український історичний журнал. – 1998. – № 2. – С. 92-100.
406. Винар Л. Вступ до науки грушевськознавства [Електронний ресурс] / Любомир Винар // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 17-78. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. – Назва з екрану.
407. Винар Л. Замітки до статті М. Грушевського "Три академії" / Л. Винар // Український історик. – 1983. – № 2-4. – С. 132-134.
408. Винар Л. Значення Михайла Грушевського в українській і світовій історії / Л. Винар // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-2. – С. 13-53.
409. Винар Л. Михайло Грушевський і Загальні Збори НТШ у 1913 році / Л. Винар // Український історик. – 1984. – № 1-4. – С. 64-81.
410. Винар Л. Михайло Грушевський як голова Наукового Товариства ім. Шевченка / Л. Винар // Український історик. – 1969. – № 1-3. – С. 5-46.
411. Винар Л. Найвидатніший історик України Михайло Грушевський : (у 50-ліття смерті: 1834-1984) / Л. Винар // Сучасність. – 1984. – № 11. – С. 85-95 ; 1985. - № 1. – С. 56-70 ; № 2. – С. 73-92 ; № 3. – С. 54-78 ; № 4. – С. 91-112.
412. Винар Л. Наукове товариство ім. Т. Шевченка і Михайло Грушевський / Л. Винар // Український історик. – 1968. – № 1-4. – С. 37-59.
413. Винар Л. Про історичну схему Грушевського / Л. Винар // Народна газета. – 1996. – № 38. – С. 4.
414. Винар Л. Ранні історичні праці Михайла Грушевського і київська історична школа В. Антоновича / Л. Винар // Український історик. – 1966. – № 3-4. – С. 26-32.
415. Витанович І. Уваги до методології й історіософії Михайла Грушевського / І. Витанович // Український історик. – 1966. – № 1-2. – С. 32-51.
416. Владига О. М. Археографічна діяльність Михайла Грушевського (1894 - 1934 рр.): автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.06 / Ольга Миколаївна Владига. – Черкаси, 2014. – 20 с.
417. Герасименко С. Ю. Науково-педагогічна та просвітницька діяльність Михайла Грушевського (1894 - 1917 рр.): автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Світлана Юріївна Герасименко. – Дрогобич, 2012. – 21 с.
418. Гирич І. «Носитель державної української ідеї»: [про статті М. Грушевського «На українські теми: «Мазепинство і богданівство»] / І. Гирич // Київська старовина. – 1995. - № 6. – С. 8-9.
419. Гирич І. Б. Організація М. С. Грушевським археографічної роботи у львівський період життя й діяльності (1894-1914 рр.) / І. Б. Гирич // Український історичний журнал. – 1997. – № 1. – С. 72-84.
420. Гирич І. Внесок "Українського історика" в грушевськознавство / І. Гирич // Український історик. – 1994. – № 1-4. – С. 102-109.
421. Гирич І. М. С. Грушевський про «Український слід» у вбивстві російського царя Олександра II : (маловідома праця відомого історика) / І. Гирич // Історія України. – 2000. - № 4. - С. 1-4 ; № 5. - С. 3-6.

422. Гирич І. Наукове товариство ім. Шевченка як суспільно-політичний проект Михайла Грушевського / І. Гирич // Вісник Наукових товариств ім. Т. Г. Шевченка. – 2012. – № 47, весна-літо. – С. 19-24.
423. Гирич І. Спадщина М. Грушевського і сьогодні / І. Гирич // Історія України. – 2001. – № 43. – С. 4-7.
424. Гирич І. Щоденник М. Грушевського як історичне джерело / І. Гирич // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-2. – С. 344-351.
425. Глічов І. М. С. Грушевський про Балканські війни / І. Глічов // Республіканець. – 1994. – № 3. – С. 100-102.
426. Гомотюк О. Михайло Грушевський – архітектор науки про українство / О. Гомотюк // Психологія і суспільство. – 2010. – № 2. – С. 26-49. – Бібліогр. : с. 49-52.
427. Гоцуляк В. В. М. Грушевський і українська історична наука (1880-ті рр. ХІХ – початок ХХ ст.) : історіографія проблеми : автореф. дис. ... докт. іст. наук : 07.00.06 / Віктор Володимирович Гоцуляк. – Дніпропетровськ, 1999. – 32 с.
428. Гоцуляк В. До оцінки львівського періоду історичної школи Грушевського [Електронний ресурс] / Віктор Гоцуляк // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 251-259. –
Режим доступу:
<http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. – Назва з екрану.
429. Грицак Я. Михайло Грушевський та його історична школа: конференційні здобутки [Електронний ресурс] / Я. Грицак, Я. Дашкевич // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 395-397. –
Режим доступу:
<http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. – Назва з екрану.
430. Данилюк І. В. Дослідження етнопсихологічних феноменів західноукраїнськими вченими : (В. Гнатюк, М. Грушевський, О. Колесса, І. Мірчук, В. Стефаник, І. Франко, Я. Ярема) / І. В. Ланилюк // Практична психологія та соціальна робота. – 2008. – № 9. – С. 65-72. – Бібліогр. : с. 72.
431. Дашкевич Я. Боротьба з Грушевським та його Львівською школою за радянських часів [Електронний ресурс] / Ярослав Дашкевич // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 88-141. –
Режим доступу:
<http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. – Назва з екрану.
432. Дашкевич Я. Боротьба з Грушевським та його школою у Львівському університеті за радянських часів / Я. Дашкевич // Personages : essays on persons in history, politics and culture / І. Dashkevych. – Lviv, 2007. – С. 417-450.
433. Дашкевич Я. Михайло Грушевський – історик народницького чи державницького напрямку ? / Я. Дашкевич // Personages : essays on persons in history, politics and culture / І. Dashkevych. – Lviv, 2007. – С. 388-406.
434. Дашкевич Я. Найвидатніший український історик / Я. Дашкевич // Слово і час. – 1991. – № 9. – С. 18-24.
435. Дзира Я. Козацькі літописи у трактуванні М. С. Грушевського / Я. Дзира // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського / голова редкол. О. С. Онищенко. – К, 2000. – Вип. 3. – С. 37-60. – Бібліогр.: 36 назв.
436. Дзира Я. Михайло Грушевський та українське козацьке літописання ХVІІ-ХVІІІ ст. / Я. Дзира // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-2. – С. 130-146.

437. Дзюба І. Михайло Грушевський – провідний будівничий української культури [Електронний ресурс] / Іван Дзюба // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 228-234. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. – Назва з екрану.
438. Дмитрієв А. Історія, соціологія та пошуки "національної науки" : [про О. С. Лаппо-Данилевського, М. Грушевського, П. Сорокіна] / А. Дмитрієв // Критика. – 2013. – № 9-10, вересень-жовтень. – С. 21-26.
439. Домбровський О. Антинорманська теорія з перспективи ранньої історії України в М. Грушевського / О. Домбровський // Український історик. – 1966. – № 1-2. – С. 52-61.
440. Домбровський О. Географічний фактор в ранньоісторичній схемі «Історії України-Руси» М. Грушевського / О. Домбровський // Український історик. – 1984. – № 1-4. – С. 103-110.
441. Домбровський О. Геродотова Скитія в історії України-Руси М. Грушевського / О. Домбровський // Український історик. – 1968. – № 1-4. – С. 60-68.
442. Домбровський О. Грушевськіяна в "Українським істориком" / О. Домбровський // Український історик. – 1973. – № 3-4. – С. 29-37.
443. Домбровський О. До питання англійського перекладу "Історії України-Руси" М. Грушевського / О. Домбровський // Український історик. – 1968. – № 1-4. – С. 138-141.
444. Домбровський О. Значення історичної схеми Михайла Грушевського в українській історіографії / О. Домбровський // Публіцист мислі й серця : збірник праць на пошану 80-річчя Романа Олійника-Рахманного / упоряд. Ф. Погребенник. – К., 2000. – С. 244-249.
445. Домбровський О. Критичні завваги І. Франка до "Історії" М. Грушевського / О. Домбровський // Український історик. – 1970. – № 1-3. – С. 122-131.
446. Домбровський О. Методологічні основи дослідів над ранньою історією України М. Грушевського / О. Домбровський // Український історик. – 1969. – № 1-3. – С. 65-72.
447. Домбровський О. Михайло Грушевський і київська наукова традиція / О. Домбровський // Український історик. – 1986. – № 3-4. – С. 133-135.
448. Домбровський О. Проблема антів у М. Грушевського / О. Домбровський // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-2. – С. 218-228.
449. Домбровський О. Традиції школи Грушевського у львівському НТШ [Електронний ресурс] / Олександр Домбровський // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 259-267. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. – Назва з екрану.
450. Дроздова О. В. Культурологічна діяльність Михайла Грушевського / О. В. Дроздова // Історична пам'ять. – 2004. – № 1. – С. 91-99.
451. Дроздовський Д. Час вищої європейськості : доба Українського бароко в працях Михайла Грушевського / Д. Дроздовський // День. – 2009. – 27 листопада (№ 216). – С. 8 ; 4 грудня (№ 220). – С. 8.
452. Ждан М. Б. Битва над Калкою і другий напад татар на Україну та його наслідки в світлі "Історії України-Руси" М. Грушевського / М. Б. Ждан // Український історик. – 1966. – № 1-2. – С. 62-68.
453. Жулинський М. Концепція національної культури Михайла Грушевського / М. Жулинський // Київська старовина. – 1992. – № 6. – С. 2-6.
454. Заброварний С. І. Економічні погляди М. С. Грушевського / С. І. Заброварний // Український історичний журнал. – 2009. – № 6. – С. 47-62.
455. Задорожний В. Слово про вченого-історика / В. Задорожний // Історія України. – 2005. – № 13. – С. 1-3.

456. Запольських С. П. Козацька суспільно-політична сфера в перекладознавчому аспекті : (на матеріалі "Історії України-Руси" М. С. Грушевського) / С. П. Запольських // Нова філологія / голов. ред. В. М. Манакін. – Запоріжжя, 2007. – Вип. 28 : Лінгвокультурологічні та етнолінгвістичні студії. – С. 210-213. – Бібліограф.: 7 назв.
457. Заруба В. Знищення кийвської школи істориків Михайла Грушевського : за матеріалами архіву ВУАН / В. Заруба // Сучасність. – 1996. – № 5. – С. 105-116.
458. Заруба В. Михайло Грушевський та Дмитро Багалій / В. Заруба // Березіль. – 1991. – № 9. – С. 141-154.
459. Заруба В. Розгром і знищення кийвської школи істориків Михайла Грушевського / В. Заруба // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-2. – С.147-168.
460. Зашкільняк Л. Михайло Грушевський і європейська історична наука кінця ХІХ - початку ХХ століття / Л. Зашкільняк // Вісник Наукових товариств ім. Т. Г. Шевченка. – 2006. – № 36, осінь-зима. – С. 17-20.
461. К вопросу о кандидатуре на кафедру русской истории в Университете Св. Владимира профессора Львовского университета Михаила Грушевского // Вища школа. – 2008. – № 8. – С. 73-100.
462. Климкевич Р. О. Діяльність Михайла Грушевського в царині української геральдики і сфрагістики / Р. О. Климкевич // Український історик. – 1966. – № 1-2. – С. 82-90.
463. Клід Б. Історія і політика: боротьба навколо спадщини Михайла Грушевського / Б. Клід // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-2. – С. 186-199.
464. Клімчук Г. П. Михайло Грушевський у науково-публіцистичній дискусії 1906-1913 рр. / Г. П. Клімчук // Вісник Запорізького національного університету. Серія : Філологічні науки : зб. наук. ст. / голов. ред. П. І. Білоусенко. – Запоріжжя, 2006. – № 2. – С. 124-129. – Бібліогр.: 10 назв.
465. Колесник В. Наукова спадщина В. Б. Антоновича в оцінці М. С. Грушевського / В. Колесник // Київська старовина. – 1995. – № 3. – С. 78-84.
466. Кондратик Л. Й. Церква і соціум: порівняльний аналіз поглядів В'ячеслава Липинського та Михайла Грушевського / Л. Й. Кондратик // Наука. Релігія. Суспільство. – 2004. – № 2. – С. 203-209.
467. Конта Р. М. Теорія етногенезу та націогенезу українців у працях М. Грушевського: історіографічні інтерпретації / Р. М. Конта // Гілея : науковий вісник. – 2016. – № 106. – С. 44-46. – Бібліогр.: 16 назв.
468. Кордуба М. Михайло Грушевський як учений / М. Кордуба // Український історик. – 1984. – № 1-4. – С. 33-47.
469. Корчмарик Б. Ф. Концепція М. Грушевського і наші сучасні підручники історії України / Богдан Ф. Корчмарик. – Вінніпег : Українська Вільна Академія Наук в Канаді, 1994. – 38 с.
470. Крот В. Історія Гадяча в творчості Михайла Грушевського / В. Крот // Краєзнавство. – 2013. – № 2. – С. 61-65. – Бібліогр. : с. 65.
471. Крупницький Б. Силуети українських істориків 20 ст. : (народники й державники) : Михайло Грушевський (1866-1934) / Б. Крупницький // Основні проблеми історії України : зб. пр. / Б. Д. Крупницький. – К., 2013. – С. 311-313.
472. Кульчицький С. Давньокиївська спадщина у висвітленні Михайла Грушевського / С. Кульчицький // Політика і час. – 1996. – № 9. – С. 71-80.
473. Лапан Т. Д. Генеза соціологічних поглядів Михайла Грушевського / Т. Д. Лапан // Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. – 2010. – Вип. 4. – С. 53-59. – Бібліогр. : с. 58.

474. Левківський М. В. Ідея національного шкільництва М. Грушевського / М. В. Левківський // Історія педагогіки : підруч. для студ. вузів затверджен. МОНУ / М. В. Левківський. – К., 2004. – С. 243-246.
475. Лебедева Ю. О. Українські історики діаспори та їх внесок в історіографічні дослідження Руси-України / Ю. О. Лебедева // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету / редкол.: Ф. Г. Турченко (голов. ред.) та ін. – Запоріжжя, 2015. – Вип. 43. – С. 256-259.
476. Литвин Н. М. Наукова діяльність М. С. Грушевського у Всеукраїнській Академії наук (1924-1934 рр.) / Н. М. Литвин // Південний архів : Історичні науки : зб. наук. праць / голов. ред. В. М. Дарієнко. – Херсон, 2007. – Вип. XXVI. – С. 96-101. – Бібліогр. : с. 100-101.
477. Логвин Г. Українське мистецтво в творах Михайла Грушевського / Г. Логвин // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-2. – С. 242-248.
478. Любар О. О. М. С. Грушевський про українську школу / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко // Історія української школи і педагогіки : навч. посіб. / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко ; за ред. О. О. Любара. – К., 2003. – С. 309-316. – (Вища освіта в Україні).
479. Маврін О. Видання "Історії України" Михайла Грушевського англійською мовою / О. Маврін // Пам'ять століть. – 2002. – № 1. – С. 91-94.
480. Маврін О. Володимир Святий та його доба в оцінці Михайла Грушевського / О. Маврін // Софія Київська : Візантія. Русь. Україна : зб. статей на пошану д-ра іст. наук, проф. Н. М. Нікітенко / відп. ред. П. С. Сохань ; упоряд.: Д. С. Гордієнко, В. В. Корнієнко. – К., 2011. – С. 86-101.
481. Марцинюк І. Концепція всесвітньої історії Грушевського і сучасна українська історіографія / І. Марцинюк // Вісник НАН України. – 1996. – № 1-2. – С. 82-87.
482. Масненко В. "Револьюційний" концепт у науковій спадщині М. Грушевського та В. Липинського / В. Масненко // Історичні концепції М. С. Грушевського та В. К. Липинського. Методологічний і суспільно-політичний виміри української історичної думки 1920-х років / В. В. Масненко. – К.; Черкаси, 2000. – С. 176-189.
483. Масненко В. В. Історичні концепції М. С. Грушевського та В. К. Липинського. Методологічний і суспільно-політичний виміри української історичної думки 1920-х років / В. В. Масненко. – К.; Черкаси : Брама-ІСУЕП, 2000. – 284 с.
484. Масненко В. В. Липинський і М. Грушевський: харизматична модель в українській історичній думці 1920-х років. / В. Масненко // Сучасність. – 2001. – № 3. – С. 98-113.
485. Масненко В. Етнологічна складова методології наукового дослідження М. Грушевського / В. Масненко // Історичні концепції М. С. Грушевського та В. К. Липинського. Методологічний і суспільно-політичний виміри української історичної думки 1920-х років / В. В. Масненко. – К.; Черкаси, 2000. – С. 204-217.
486. Масненко В. М. Грушевський про формування української козацької держави / В. Масненко // Історичні концепції М. С. Грушевського та В. К. Липинського. Методологічний і суспільно-політичний виміри української історичної думки 1920-х років / В. В. Масненко. – К.; Черкаси, 2000. – С. 113-153.
487. Масненко В. Михайло Грушевський на чолі Українського соціологічного інституту / В. Масненко // Історичні концепції М. С. Грушевського та В. К. Липинського. Методологічний і суспільно-політичний виміри української історичної думки 1920-х років / В. В. Масненко. – К.; Черкаси, 2000. – С. 29-42.
488. Масненко В. Міф та реальність харизми Хмельницького: погляд М. Грушевського / В. Масненко // Історичні концепції М. С. Грушевського та В. К. Липинського. Методологічний і суспільно-політичний виміри української історичної думки 1920-х років / В. В. Масненко. – К.; Черкаси, 2000. – С. 81-112.

489. Масненко В. Особливості аналізу історичного процесу в пізніх працях М. Грушевського / В. Масненко // Історичні концепції М. С. Грушевського та В. К. Липинського. Методологічний і суспільно-політичний виміри української історичної думки 1920-х років / В. В. Масненко. – К.; Черкаси, 2000. – С. 190-204.
490. Мацьків Т. Гетьман Мазепа в працях М. Грушевського / Т. Мацьків // Український історик. – 1984. – № 1-4. – С. 111-122.
491. Могилко О. Історіософські ідеї М. Грушевського в контексті сучасних проблем національного відродження / О. Могилко // Розбудова держави. – 1996. – № 12. – С. 26-29.
492. Новак А. Суперечка Людвіка Фінкеля і Михайла Грушевського про місце "Бібліографії польської історії" в минулому Польщі та України / А. Новак // Вісник Львівського університету. Серія: Книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології. – 2010. – Вип. 5. – С. 186-194.
493. Ольхіна Н. И. М. Грушевский о роли и месте Запорожской Сечи в борьбе за украинскую государственность / Н. И. Ольхіна // Запорожская старина. – К. ; Запорожье, 2007. – Спецвып. № 4 : посвящен 100-летию ОАО "Мотор Сич" и 10-летию Запорожского отделения НИИ казачества. – С. 358-366. – Библиогр. с. 365.
494. Ольхіна Н. И. М. Грушевський про роль і місце Запорозької Січі в боротьбі за українську державність / Н. И. Ольхіна // Запорозька Старовина. – К. ; Запоріжжя, 2003. – С. 197-207.
495. Паславський І. Культурно-національний рух на Україні кінця XVI – першої половини XVII ст. в оцінці М. Грушевського / І. Паславський // Жовтень. – 1989. – № 1. – С. 95-97.
496. Петришина Л. В. М. С. Грушевський про роль і права жінки в давньоруському суспільстві / Л. В. Петришина // Актуальні проблеми політики : зб. наук. праць. – Одеса, 2002. – Вип. 13-14. – С. 811-817.
497. Пиріг Р. Вітчизняне грушевськознавство: проблеми становлення : до 130-річчя від дня народження М. С. Грушевського / Р. Пиріг // Урядовий кур'єр. – 1996. – № 183-184. – С. 11.
498. Пиріг Р. Я. М. С. Грушевський: між історією і політикою (1924-1934 рр.) / Р. Я. Пиріг // Український історичний журнал. – 1991. – № 7. – С. 38-48 ; № 8. – С. 54-62 ; № 10. – С. 44-51 ; № 11. – С. 3-13.
499. Політичні форми державно-правового буття в ранньослов'янських спільнотах. Михайло Грушевський про державно-правове буття слов'ян // Хрестоматія з історії політичних вчень : посібник / упоряд. та автор комент. О. М. Уривалкін. – К., 2008. – С. 109-110.
500. Попович М. Грушевський як учений / М. Попович // Нарис історії України / М. Попович. – К., 1988. – С. 489-491.
501. Потульницький В. А. Наукова діяльність М. С. Грушевського в еміграції (1919-1924 рр.) / В. А. Потульницький // Український історичний журнал. – 1992. – № 2. – С. 48-57.
502. Приймак Т. Михайло Грушевський: політика національної культури : фрагменти / Т. Приймак ; пер. з англ. Е. Калинського // Всесвіт. – 1991. – № 3. – С. 183-189.
503. Прицак О. "Історія України-Руси" та її історіософія / О. Прицак // Мала енциклопедія етнодержавознавства / відп. ред. редкол. Ю. І. Римаренко. – К., 1996. – С. 83-84.
504. Процик А. Дві історіографічні течії з історичної школи В. Антоновича: М. Грушевський і Д. Багалій / А. Процик // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-2. – С. 178-185.

505. Радько П. Г. Соціально-виховна роль історії в осмисленні національних традицій та гуманізації освіти у розумінні Михайла Грушевського / П. Г. Радько // Історична пам'ять. – 2006. – № 1. – С. 46-54.
506. Римаренко Ю. Національна психологія : [психологічна характеристика українського народу, яку дав М. Грушевський] / Ю. Римаренко // Мала енциклопедія етнодержавознавства / відп. ред. редкол. Ю. І. Римаренко. – К., 1996. – С. 102-103.
507. Розпорядження відділу преси ЦК КП(б)У Головному Управлінню в справах літератури і видавництва при Раді Міністрів УРСР про вилучення книг М. Грушевського і Винниченка (14 жовтня 1946 р.) // Україна в ХХ столітті : збірник документів і матеріалів. – К., 2000. – С. 146-147.
508. Романцова Н. І. "Історія України-Руси" М. Грушевського в українській історіографії / Н. І. Романцова // Гілея : науковий вісник. – 2014. – № 89. – С. 17-21. – Бібліогр.: 26 назв.
509. Романцова Н. І. Проблеми та суперечності формування Львівської історичної школи М. Грушевського : історіографічний аспект питання / Н. І. Романцова // Гілея: науковий вісник. – 2013. – № 68. – С. 193-198. – Бібліогр. : с. 197-198.
510. Романцова Н. Наукова діяльність М. Грушевського у Всеукраїнській академії наук (1924-1931 рр.). Історіографічний аспект проблеми / Н. Романцова // Схід-East. – 2013. – № 6 (126). – С. 254-259. – Бібліогр. : с. 257.
511. Романцова Н. Наукова та публіцистична діяльність М. Грушевського (1907-1914 рр.): проблема в українській історіографії ХХ ст. / Наталія Романцова // Схід-East. – 2014. – № 4 (130). – С. 103-107. – Бібліогр.: 19 назв.
512. Романцова Н. Наукові та публіцистичні праці М. Грушевського львівського періоду : історіографія проблеми / Н. Романцова // Схід-East. – 2013. – № 1 (121). – С. 112-115. – Бібліогр. : с. 114-115.
513. Романцова Н. Науково-організаційна діяльність М. Грушевського в Науковому товаристві імені Т. Шевченка. Історіографічний аспект проблеми / Н. Романцова // Схід-East. – 2012. – № 6 (120). – С. 141-144. – Бібліогр. : с. 144.
514. Рубльов О. С. Сторінка з історії київського "галичознавства" 1920-х рр.: аспіранти М. С. Грушевського О. Павлик і В. Косташук / О. С. Рубльов // Український історичний журнал. – 2003. – № 2. – С. 89-113.
515. Рудницький Я. Михайло Грушевський і походження Києва / Я. Рудницький // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-2. – С. 390-395.
516. Рудь М. Рання праця Михайла Грушевського з джерелознавства історії полабсько-прибалтійських слов'ян / М. Рудь // Київська старовина. – 2007. – № 5. – С. 3-8.
517. Санцевич А. Велика Волинь як історико-географічний фактор у творчості М. Грушевського [Електронний ресурс] / А. Санцевич // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 306-310. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. – Назва з екрану.
518. Сарбей В. Пам'яткознавчі ініціативи академіка М. С. Грушевського / В. Сарбей // Київська старовина. – 1996. – № 4/5. – С. 126-134.
519. Северинюк В.М. Історія і політика в публіцистиці М. С. Грушевського / В. М. Северинюк // Український історичний журнал. – 2000. – № 5. – С. 18-31.
520. Сергійчук В. Михайло Грушевський про Байду-Вишневецького та сучасна історіографія / В. Сергійчук // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-2. – С. 235-241.
521. Сиротенко В. П. Історична концепція М. Грушевського та її відображення в художніх творах / В. П. Сиротенко // Вісник Запорізького національного університету. Серія : Філологічні науки : зб. наук. праць / редкол.: П. І. Білоусенко (голов. ред.) та ін. – Запоріжжя, 2013. – № 3. – С. 160-165. – Бібліогр. : с. 165.

522. Ситник О. Роля Володимира Антоновича у формуванні Михайла Грушевського як історика / О. Ситник // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-2. – С. 169-177.
523. Смолій В. М. Грушевський і деякі питання історіографічного процесу на Україні кінця XIX – початку XX ст. : (до 135-річчя від дня народження М. Грушевського) / В. Солій // Історія України. – 2001. – № 41. – С. 1-2.
524. Сохань П. С. М. С. Грушевский и Украинская Академия наук / П. С. Сохань // Вісник АН України. – 1991. – № 11. – С. 87.
525. Соціологічна думка в Україні (кінець XIX - початок XX ст) : Михайло Грушевський (1866-1934) // Соціологія : навч. посіб. / за ред. С. О. Макеєва. – К., 2003. – С. 62-64. – ("Вища освіта XXI століття").
526. Степанков В. Події початкового етапу національної революції (1648 - перша половина 1649) на Волині у висвітленні Грушевського [Електронний ресурс] / В. Степанков // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 310-314. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. - Назва з екрану.
527. Стерчо П. До видання історії "України-Руси" М. Грушевського англійською мовою / П. Стерчо // Український історик. – 1984. – № 1-4. – С. 236-250.
528. Стоян Т. А. Наукова школа М. С. Грушевського в умовах тотальної ідеологізації історичної науки 1920-х рр. в УСРР / Т. А. Стоян // Гілея: науковий вісник. – 2011. – № 43. – С. 70-77. – Бібліогр. : с. 76-77.
529. Сюдюков І. В пошуках національних першоджерел : Михайло Грушевський про давнє минуле східних слов'ян / І. Сюдюков // Україна Incognita / за заг. ред. Л. Івшиної. – К., 2013. – С. 47-50. – (Бібліотека газети "День").
530. Сюдюков І. До вершин українського духу: Михайло Грушевський як історик вітчизняної церкви / І. Сюдюков // День. – 2007. – 27 квітня (№ 73). – С. 8.
531. Тельвак В. "З історії релігійної думки на Україні" Михайла Грушевського в оцінках сучасників / В. Тельвак, В. Педич, В. Тельвак // Історія релігій в Україні : науковий щорічник. 2013 рік / упоряд. : О. Киричук, М. Омельчук, І. Орлевич. – Львів, 2013. – Книга I : Історія. – С. 767-776.
532. Тельвак В. В. Німецькомовна "Історія українського народу" Михайла Грушевського в оцінках сучасників / В. В. Тельвак // Український історичний журнал. – 2007. – № 3. – С. 175-189.
533. Тельвак В. В. Рецепція творчої спадщини Михайла Грушевського в історичній думці кінця XIX - 30-х років XX століття : автореф. дис. ... докт. іст. наук : 07.00.06 / Віталій Васильович Тельвак. – К., 2009. – 37 с.
534. Тельвак В. В. Теоретико-методологічні підстави історичних поглядів М. С. Грушевського (кінець XIX-початок XX століття) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.06 / Віталій Васильович Тельвак. – Львів, 2001. – 20 с.
535. Тельвак В. Грушевськознавство : методологічні проблеми поступу / В. Тельвак // Красзнавство. – 2010. – № 3. – С. 29-35. – Бібліогр. : с. 33-35.
536. Тельвак В. Методологічні основи історичних поглядів М. С. Грушевського (кінець XIX - початок XX століття) / В. Тельвак // Київська старовина. – 2002. – № 2. – С. 3-28.
537. Тельвак В. Михайло Грушевський та конфлікти в середовищі українських істориків (початок XX ст.) / В. Тельвак // Студії з архівної справи та документознавства / редкол. : С. Г. Кулешов (голов. ред.). – К., 2010. – Том вісімнадцятий. – С. 183-190. – Бібліогр. : с. 189-190.
538. Тельвак В. Національний міф в рецепції Михайла Грушевського / В. Тельвак // Київська старовина. – 2010. – № 5. – С. 126-139. – Бібліогр. : с. 137-139.
539. Тельвак В. Обговорення "Історії України" Михайла Грушевського на сторінках "The American Historical Review" / В. Тельвак // Київська старовина. – 2011. – № 5. – С. 118-123. – Бібліогр. : с. 123.

540. Тельняк В. В. Постаць Михайла Грушевського в польській історіографії (кінець XIX - XX ст.) / В. В. Тельняк // Український історичний журнал. – 2006. – № 5. – С. 67-83.
541. Тимошенко Л. Берестейська Унія в оцінці Михайла Грушевського [Електронний ресурс] / Леонід Тимошенко // Український історик. – 1996. – № 1-4: Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 188-204. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. – Назва з екрану.
542. Толочко О. П. Дві не зовсім академічні дискусії : [І. А. Лінниченко, Д. І. Багалій, М. С. Грушевський] // Український археографічний щорічник. – К., 1993. – Вип. 2. – С. 92-104.
543. Ульяновський В. І. Незнана рання праця М. С. Грушевського з русистики та джерелознавства // Український археографічний щорічник. – К., 1993. – Вип. 2. – С. 263-280.
544. Ульяновський В. Релігійно-церковна візія нової України М. С. Грушевського / В. Ульяновський // Київська старовина. – 2000. – № 3. – С. 51-68.
545. Хеленюк А. А. Грушевськознавство в творчості Л. Винара / А. А. Хеленюк // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету / голов. ред. Ф. Г. Турченко. – Запоріжжя, 2008. – Вип. XXII. – С. 231-236. – Бібліогр. : с. 235.
546. Цибенко І. "Історія України-Руси" М. Грушевського як зразок бібліографічної культури / І. Цибенко // Вісник Книжкової палати. – 2003. – № 1. – С. 37-39.

547. Цибенко І. Бібліографічна основа історичних праць М. С. Грушевського / І. Цибенко // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського / ред. О. С. Онищенко та ін. – К., 2003. – Вип. 11. – С. 460-470. – Бібліогр.: 10 назв.
548. Цибенко І. Деякі аспекти статті Михайла Грушевського "Звичайна схема "руської" історії й справа раціонального укладу східного слов'янства" (до 105-х роковин виходу) / І. Цибенко // Вісник Книжкової палати. – 2009. – № 12. – С. 30-32. – Бібліогр.: с. 32.
549. Цибенко І. П. Бібліографічні аспекти наукової спадщини М. С. Грушевського : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.08 / Ірина Петрівна Цибенко. – К., 2005. – 19 с.
550. Цибенко І. Територіально-історичні дослідження Михайла Грушевського: бібліографічний аспект / І. Цибенко // Вісник Книжкової палати. – 2010. – № 12. – С. 21-24. – Бібліогр.: с. 24.
551. Чистяк Д. Дітище Михайла Грушевського : до 80-річчя заснування журналу «Україна» (1924-1930) / Д. Чистяк // Історія України. – 2005. – № 19-20. – С. 9-10.
552. Чолган С. Грушевскіяна Любомира Винара: бібліографічний довідник / С. Чолган // Український історик. – 1997. – № 1-4. – С. 238-274.
553. Швидько Г. М. С. Грушевський і репресований збірник "Полуднева Україна" / Г. Швидько // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-2. – С. 68-81.
554. Шевченко І. Грушевський в англійській одежі : про англомовне видання творів історика / І. Шевченко // Урок української. – 2002. – № 3. – С. 56-58.
555. Шевчук В. О. Академік Михайло Грушевський про державно-правову систему Київської Русі [Електронний ресурс] / В. О. Шевчук // Право і безпека. – 2010. – № 5(37). – [4 с.]. – Режим доступу: [http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi38/pravobezpeka2010n5\(37\)/pb-5_12.pdf](http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi38/pravobezpeka2010n5(37)/pb-5_12.pdf). – Назва з екрану.

556. Яремчук В. Різні образи В.-К. Острозького в інтер'єрі однієї історичної думки (І. Огієнко, М. Грушевський, Т. Кемпа) [Електронний ресурс] / В. Яремчук // Наукові записки Національного університету "Острозька академія": Історичні науки / редкол.: І. Д. Пасічник та ін. – Острог, 2011. – С. 183-191. – Вип. 18. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi31/0026067.pdf>. – Бібліогр.: 7 назв. – Назва з екрану.
557. Ясь О. В. "Колективний чоловік" на авансцені історії: соціологізація минувшини в дослідницьких практиках М. Грушевського / О. В. Ясь // Український історичний журнал. – 2014. – № 6. – С. 123-148.
558. Ясь О. З історії народження грушевськознавства / О. Ясь // Українське слово. – 1996. – № 7. – С. 14.

**«Символ всеукраїнського національного єднання» :
Михайло Грушевський – видатний державний і
громадський діяч**

559. Kamenetsky I. Hrushevsky and Ukrainian Foreign Policy, 1917-1918 / I. Kamenetsky // Український історик. – 1984. – № 1-4. – С. 82-102.
560. Абаїмов В. Чи був М. С. Грушевський першим президентом України, а якщо був, то скільки? / В. Абаїмов // Історія в школі. – 2002. – № 8. – С. 8-13.
561. Бевз Т. Перша річниця діяльності Центральної Ради в оцінках її лідерів : [стаття С. Єфремова "На роковини" та оцінка М. Грушевським діяльності ЦР] / Т. Бевз // Україна: від самостійності до соборності (22січня 1918 - 22 січня 1919 рр.) : збірник. – К., 2004. – С. 84-93. – Бібліогр.: с. 92-93.
562. Білокінь С. Про ідеологічну боротьбу нашої доби : (зокрема про Михайла Грушевського і проблеми контрпропаганди) / С. Білокінь // Літературна Україна. – 2014. – 25 грудня (№ 50). – С. 4-5 ; 2015. – 1-8 січня (№ 1-2). – С. 10-11.
563. Богуславський О. Дороговкази і манівці: пошук національної ідеї в еміграційній політичній публіцистиці М. Грушевського / О. Богуславський // Збірник праць Науково-дослідного центру періодики / ред. Я. Р. Дашкевич та ін. – Львів, 2005. – Вип. 13. – С. 548-559. – Бібліогр.: 29 назв.
564. Брунь С. Михайло Грушевський і українське політичне життя / С. Брунь // Українське слово. – 1996. – 26 вересня. – С. 1, 12.
565. Верстюк В. Ф. М. С. Грушевський у перший період діяльності Центральної Ради / В. Ф. Верстюк // Український історичний журнал. – 1996. – № 5. – С. 37-50.
566. Винар Л. Збірка статей М. Грушевського "На порозі нової України" (1918): історія видання / Л. Винар // Український історик. – 1991. – № 1-2. – С. 95-104.
567. Волошин М. Проблема федералізму Михайла Грушевського доби Української Центральної Ради в історіографії / М. Волошин // Донецький вісник наукового товариства ім. Шевченка. – 2012. – Т. 34 : Історія. Філософія. – С. 93-102. – Бібліогр. : с. 100-102.
568. Гирич І. "Федераліст" очима "самостійника" : (до історії написання статті А. Жука " М. Грушевський та СВУ") / І. Гирич // Молода нація. – К., 2002. – № 3 (24). – С. 83-110. – (Архів. Історія ідей. Політична філософія. Політичні науки).

569. Гирич І. Б. Архів М. Грушевського як джерело до вивчення діяльності визначних постатей українського руху : (М. Грушевський, С. Єфремов, В. Липинський, М. Василенко) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.09 / Ігор Борисович Гирич. – К., 1995. – 25 с.
570. Гирич І. М. Грушевський і С. Єфремов на тлі суспільно-політичного життя кінця ХІХ - 20-их років ХХ століття [Електронний ресурс] / Ігор Гирич // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 142-188. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. - Назва з екрану.
571. Голобородько Я. Професор-державотворець / Я. Голобородько // Українська література в загальноосвітній школі. – 2006. – № 8. – С. 2-6.
572. Голобородько Я. Речник української національної ідеї : до 140-річчя від дня народження Михайла Грушевського / Я. Голобородько // Вісник Національної академії наук України. – 2006. – № 9. – С. 44-52.
573. Голобородько Я. Ю. Аксиологія Михайла Грушевського: Україна, нація, держава : до 140-річчя від дня народження / Я. Ю. Голобородько // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2006. – № 32. – С. 26-31.
574. Дем'янюк О. Волинь та Галичина у державницьких поглядах Михайла Грушевського / О. Дем'янюк // Київська старовина. – 2008. – № 4. – С. 71-80. – Бібліогр.: с. 79.

575. Друзюк С. Громада – велика сила. Та можливості обмежені : [погляди М. Грушевського на самоврядування] / С. Друзюк // Віче. – 1998. – № 5. – С. 41-47.
576. Друзюк С. Проблемы института местного самоуправления в аспекте конституционных взглядов М.С. Грушевского / С. Друзюк // Право України. – 1998. – № 3. – С. 87-88.
577. Дубінський В. А. М. С. Грушевський про шляхи вирішення аграрного питання в Наддніпрянщині початку ХХ ст. : (на матеріалах публіцистики 1905 - 1907 рр.) / В. А. Дубінський // Історія в середніх і вищих навчальних закладах України. – 2005. – № 10. – С. 14-16.
578. Єфремов С. На сторожі національної гідності : до характеристики публіцистичної діяльності проф. М. С. Грушевського / С. Єфремов // Український історик. – 1995. – № 1-4. – С. 167-179.
579. Жук А. Проф. М. Грушевський і Союз Визволення України в роках Першої світової війни / А. Жук // Молода нація. – К., 2002. – № 3 (24). – С. 111-134. – (Архів. Історія ідей. Політична філософія. Політичні науки).
580. Іваницька С. Грушевський Михаїл Сергеевич // Українська ліберально-демократична партійна еліта: "колективний портрет" (кінець ХІХ - початок ХХ століття) / С. Г. Іваницька. – Запоріжжя, 2011. – С. 363-374.
581. Іваницька С. Г. М. С. Грушевський в годы Первой мировой войны : общественно-политическая и публицистическая деятельность / Світлана Григорівна Іваницька // Українська ліберально-демократична партійна еліта: "колективний портрет" (кінець ХІХ - початок ХХ століття) / С. Г. Іваницька. – Запоріжжя, 2011. – С. 290-315.
582. Ідзьо В. М. С. Грушевський про українське питання в Росії в період Російської буржуазно-демократичної революції 1905-1907 років / В. Ідзьо // Персонал. – 2006. – № 11. – С. 12-17. – Бібліогр.: 25 назв.
583. Камінський Є. Михайло Грушевський: «Я промовляю від української демократії...» / Є. Камінський, В. Трошинський // Людина і світ. – 1991. - № 6. – С. 13-19.

584. Карамзин О. Еволюція поглядів Михайла Грушевського на Українську державу / О. Карамзин // Людина і політика. – 1999. – № 2. – С. 57-62.
585. Качкан В. Найбільший творець живої історії / В. Качкан // Віче. – 1993. – № 6. – С. 148-156.
586. Копиленко М. Л. Грушевський і деякі проблеми розбудови Української держави / М. Л. Копиленко // Український історичний журнал. – 1996. – № 5. – С. 28-37.
587. Копиленко О. З невідомих сторінок політико-правової спадщини М. Грушевського / О. Копиленко // Право України. – 1996. – № 9. – С. 77-81.
588. Копиленко О. Л. Грушевський і правове регулювання економіки УНР / О. Л. Копиленко // Правова держава. – 1993. – Вип. 4. – С. 126
589. Копиленко О. Л. М. С. Грушевський: «Якої ми хочемо автономії і федерації» / О. Л. Копиленко // Правова держава. – К., 1992. – Вип. 1. – С. 132.
590. Копиленко О. Л. Політико-правові ідеї М. Грушевського і проблеми сучасної розбудови української державності.: автореф. дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.01 / Олександр Любимович Копиленко. – Одеса, 1993. – 49 с.
591. Копыленко А. Л. набросок к политическому портрету Михаила Грушевского / А. Л. Копыленко // Государство и право. – 1992. – № 4. – С. 116-122.
592. Кормич А. І. Сутність державницько-правових концепцій України ХХ ст. та їх вплив на сучасний державотворчий процес [Електронний ресурс] / А. І. Кормич // Актуальні проблеми політики. – 2012. – Вип. 44. – С. 66-74. – Режим доступу: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi38/actualniproblemupolituki2012n44/kormich_a.pdf. – Назва з екрану
593. Корогод Л. П. М. Грушевський і формування концепції здорового способу життя в історико-політичній думці України / Л. П. Корогод // Вісник Запорізького національного університету. Серія : Фізичне виховання та спорт : зб. наук. праць / голов. ред. М. В. Маліков. – Запоріжжя, 2012. – № 2 (8). – С. 146-152.
594. Корольов Г. О. Автономістсько-федералістські погляди Михайла Грушевського: формування, втілення, трансформація : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Геннадій Олександрович Корольов. – К., 2009. – 20 с.
595. Корольов Г. О. Ідея чорноморської федерації у поглядах Михайла Грушевського / Г. О. Корольов // Український історичний журнал. – 2011. – № 6. – С. 68-79.
596. Корольов Г. Трансформації федералістської концепції М. Грушевського в роки еміграції (1919-1924) / Г. Корольов // Історичний журнал. – 2009. – № 2. – С. 64-70.
597. Крот В. О. Громадсько-політична діяльність М. С. Грушевського в 1905-1917рр. : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / В. О. Крот. – Кременчук, 1998. – 181 с.
598. Кульчицький С. Михайло Грушевський першим показав на карті державу, названу Україною / С. Кульчицький // Освіта України. – 1998. – 2 грудня (№ 49). – С. 5.
599. Курас І. Ф. Штрихи до політичних портретів в інтер'єрі епохи. Михайло Сергійович Грушевський (1866 - 1934) / І. Ф. Курас // Етнополітика: історія і сучасність : статті, виступи, інтерв'ю 90-х років / І. Ф. Курас. – К., 1999. – С. 535-546.
600. Кухар В. М. Громадсько-політична діяльність М. Грушевського (1894-1914 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Валентина Миколаївна Кухар. – Львів, 1997. – 23 с.
601. Кухар В. Михайло Грушевський: спроба залишитися поза політикою (1894-1898) / В. Кухар // Україна в минулому : зб. статей / редкол.: Я. Дашкевич, М. Капраль, І. Сковчиляс та ін. – К. ; Львів, 1994. – Вип. 5. – С. 108-122.
602. Левенець Ю. А. Пошуки української самоідентифікації / Ю. А. Левенець // Політична історія України. ХХ століття : у 6-ти т. / кер. тому Ю. А. Левенець. – К., 2002. – Т. 1 : На зламі століть (кінець ХІХст.- 1917р.). – С. 56-67.
603. Литвин Н. М. Громадсько-політична позиція М. Грушевського в роки утвердження адміністративно-командної системи / Н. М. Литвин // Гілея : науковий вісник. – 2013. – № 79. – С. 88-91. – Бібліогр. : с. 90-91

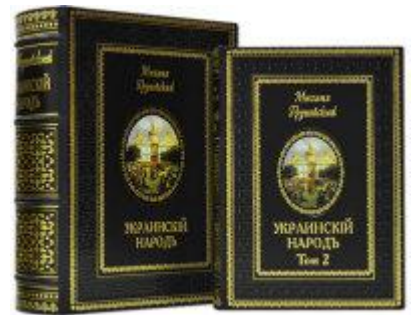
604. Лутай В. Соціальний принцип Михайла Грушевського / В. Лутай // Вибір. – 2000. – № 1-2. – С. 214-220.
605. Манелюк В. Ідеї влади та управління в суспільно-політичній концепції Михайла Грушевського // Вісник Української Академії державного управління при Президентові України. – 1999. – № 2. – С. 215-224.
606. Мельник І. А. Уроки Грушевського і сучасні реалії українського державотворення : (до виходу 12 томів "Творів" Великого Українця) / І. А. Мельник // Поліграфія і видавнича справа. – 2012. – № 2. – С. 19-24. – Бібліогр. : с. 24.
607. Мифический президент : [Михаил Грушевский] // Корреспондент. – 2008. – № 17. – С. 49.
608. Михайлик І. Комплекс української меншовартості : (за М. Грушевським) / І. Михайлик // Мала енциклопедія етнодержавознавства / відп. ред. редкол. Ю. І. Римаренко. – К., 1996. – С. 702-703.
609. Михайло Грушевський: Жити за своїми законами // Юридичний вісник України. – 1997. – № 40. – С. 7.
610. Михайло Грушевський: якої України ми хочемо? // Українська державність у ХХ столітті : Історико-політичний аналіз / В. Адамський, Б. Андресюк, Є. Бистрицький, О. Білий ; кер. авт. кол. О. Дергачов. – К., 1996. – С. 18-25.
611. Модрич-Варган В. Візія майбутньої України : (Заповітна програма Михайла Грушевського як голови Української держави) / В. Модрич-Варган // Народна творчість та етнографія. – 2001. – № 3. – С. 29-42.
612. Музиченко Я. Рада з Грушевським : якою перший президент бачив нашу державу і яким його пам'ятаємо сьогодні? / Я. Музиченко // Україна молода. – 2009. – 17 березня (№ 48). – С. 11.
613. Мусієнко В. М. С. Грушевський: етапи формування української державної ідеї / В. Мусієнко, Т. Бевз // Розбудова держави. – 1994. – № 3. – С. 60-64.
614. Нунан Т. Інтелектуальна чесність Михайла Грушевського / Т. Нунан // Освіта. – 2000. – 17 березня (№ 16). – С. 13.
615. Онацький Е. М. Грушевський – чесність з народом / Е. Онацький // Портрети в профіль / Е. Онацький. – Чикаго, 1965. – С. 285-300.
616. Пиріг Р. Михайло Грушевський і більшовицька влада: ціна політичного компромісу / Р. Пиріг // Дзеркало тижня. – 2006. – 30 вер.-6 жов. (№ 37). – С. 20.
617. Пиріг Р. Я. Життя і діяльність М. С. Грушевського у контексті ідеологічної боротьби в Україні (1920-1930-ті рр.) : автореф. дис. ... докт. іст. наук : 07.00.02 / Руслан Якович Пиріг. – К., 1994. – 37 с.
618. Пиріг Р. Я. Ідейно-політичні підстави компромісу Михайла Грушевського з більшовицькою владою / Р. Я. Пиріг // Український історичний журнал. – 2006. – № 5. – С. 4-19.
619. Приймак Т. Конституційний проект М. Грушевського з 1905 року / Т. Приймак // Український історик. – 1985. – № 1-4. – С. 34-45.
620. Провідні теоретики українського державотворення ХІХ-ХХ століть : [М. П. Драгоманов, М. І. Міхновський, В. Липинський, Д. І. Донцов, І. Я. Франко, М. С. Грушевський] // Флот. України. – 2004. – 21-27 лютого (№ 8). – С. 10.
621. Промова Михайла Грушевського на з'їзді народів у Києві // Сучасність. – 1988. – № 9. – С. 85-90.
622. Рабінович П. Михайло Грушевський як теоретик держави / П. Рабінович // Вісник Академії правових наук України. – 1998. – № 3. – С. 66-71.

623. Решодько Л. Президентіві Грушевському / Л. Решодько // Урядовий кур'єр. – 1998. – № 223-224. – С. 40.
624. Решодько Л. Четыре роковых дня Президента : [М. Грушевский – Президент Украинской Народной Республики] / Л. Решодько // Киевские ведомости. – 1995. – 28 августа. – С. 20.
625. Римаренко Ю. Державницька ідея : [політична концепція М. Грушевського] / Ю. Римаренко // Мала енциклопедія етнодержавознавства / відп. ред. редкол. Ю. І. Римаренко. – К., 1996. – С. 286-288.
626. Римаренко Ю. Українська державницька ідея : [політична концепція М. Грушевського] / Ю. Римаренко // Мала енциклопедія етнодержавознавства / відп. ред. редкол. Ю. І. Римаренко. – К., 1996. – С. 617-619.
627. Рогожин А. Й. Федералізм М. Грушевського: ідеали та реалії / А. Й. Рогожин, В. О. Рум'янцев // Вісник Академії правових наук України. – 1996. – № 6. – С. 67-77.
628. Рогожин А. Михайло Грушевський – світоч української державності / А. Рогожин // Право України. – 1996. – № 7. – С. 58-62.
629. Рогоза Б. Трагічне прибуття : Грушевський М. і Третій Універсал Центральної Ради / Б. Рогоза // Наука і суспільство. – 1997. – № 11-12. – С. 12-15.
630. Розвиток Української політичної думки початку ХХ ст. З конституційного проекту Михайла Грушевського // Хрестоматія з історії політичних вчень : посібник / упоряд. та авт. комент. О. М. Уривалкін. – К., 2008. – С. 394-397.
631. Розвиток Української політичної думки початку ХХ ст. Зі статті Михайла Грушевського "Чи Україна тільки для Українців?" // Хрестоматія з історії політичних вчень : посібник / упоряд. та авт. комент. О. М. Уривалкін. – К., 2008. – С. 398-399.
632. Рудяк Г. М. С. Грушевський – голова Всеукраїнських зборів чи Президент УНР? / Г. Рудяк // Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету 11-12 травня 2006 року. Історичні, економічні та юридичні науки / відп. за вип. Г. П. Романова. – Чернівці, 2006. – С. 155-156. – Бібліогр.: с. 156.
633. Рум'янцев В. Михайло Сергійович Грушевський – видатний український державний діяч / В. Рум'янцев // Вісник Академії правових наук України. – 2006. – № 4 (47). – С. 78-86.
634. Сворак С. Концепція народовладдя козацької держави у політико-правових поглядах М. Грушевського [Електронний ресурс] / С. Сворак // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2014. – Вип. 59. – С. 114-120. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi44/Vlnuyu2014n59/18.pdf>. – Назва з екрану.
635. Северинюк В. М. Питання української державності в публіцистичних творах Михайла Грушевського періоду Центральної Ради / В. М. Северинюк // Гілея : науковий вісник. – 2012. – № 61. – С. 128-133. – Бібліогр. : с. 133.
636. Симон Петлюра і Директорія УНР в оцінках Михайла Грушевського: до 130-річчя від дня народження Симона Петлюри // Дзеркало тижня. – 2009. – 16-22 травня (№ 17). – С. 14.
637. Симоненко Р. Г. "Наша політика" М. С. Грушевського / Р. Г. Симоненко, Д. В. Табачник // Українсько-польські відносини та боротьба за єдність України. ХІХ - початок ХХ ст. : нариси / Р. Г. Симоненко, Д. В. Табачник. – К., 2007. – С. 365-367.
638. Симоненко Р. Г. М. С. Грушевський про реальне становище та боротьбу українського населення Східної Галичини / Р. Г. Симоненко, Д. В. Табачник // Українсько-польські відносини та боротьба за єдність України. ХІХ - початок ХХ ст. : нариси / Р. Г. Симоненко, Д. В. Табачник. – К., 2007. – С. 341-348.
639. Симоненко Р. Г. М. С. Грушевський про анексію Боснії та Герцеговини Австро-Угорщиною / Р. Г. Симоненко, Д. В. Табачник // Українсько-польські відносини та боротьба за єдність України. ХІХ - початок ХХ ст. : нариси / Р. Г. Симоненко, Д. В. Табачник. – К., 2007. – С. 364-365.

640. Симоненко Р. Г. Михайло Грушевський про реакцію польських політиків і преси на революцію 1905-1907 рр. в Росії та її вплив на Галичину / Р. Г. Симоненко, Д. В. Табачник // Українсько-польські відносини та боротьба за єдність України. XIX - початок XX ст. : нариси / Р. Г. Симоненко, Д. В. Табачник. – К., 2007. – С. 355-361.
641. Симоненко Р. Г. Федеративна програма Грушевського та його розходження з галицькими австрофілами / Р. Г. Симоненко, Д. В. Табачник // Українсько-польські відносини та боротьба за єдність України. XIX - початок XX ст. : нариси / Р. Г. Симоненко, Д. В. Табачник. – К., 2007. – С. 361-364.
642. Скрипник М. Еволюція поглядів М. С. Грушевського як державного діяча / М. Скрипник // Четвертий міжнародний конгрес українців, 26-29 серпня 1999 р., Одеса – Одеса, 1999. – С. 117-124.
643. Солдатенко В. Ф. Внесок М. С. Грушевського в концепцію української революції / В. Ф. Солдатенко // Український історичний журнал. – 1996. – № 5. – С. 3-27.
644. Солдатенко В. Ф. Ідейний опонент М. Грушевського : (полемічні зауваги на полях книги Ф. Турченка "Микола Міхновський: життя і слово") / В. Ф. Солдатенко // Український історичний журнал. – 2006. – № 5. – С. 98-110.
645. Солдатенко В. Ф. Романтизм весняної революційної повені та реалії політичних перспектив / В. Ф. Солдатенко // Політична історія України. XX століття : у шести томах / редкол. І. Ф. Курас та ін. – К., 2003. – Т. 2 : Революції в Україні: політико-державні моделі (1917-1920). – С. 36-62.
646. Терличка В. Роль науково-освітнянських традицій М. С. Грушевського у творенні державної політики в освітній сфері / В. Терличка, П. Радько // Вісник Української Академії державного управління при Президенті України. – 1999. – № 4. – С. 319-326.
647. Трубайчук А. Ф. Совість української державності : нарис політичної біографії М. С. Грушевський / А. Ф. Трубайчук // Відродження. – 1993. – № 1. – С. 69-71.
648. Турченко Ф. Г. Микола Міхновський vs Михайло Грушевський та Володимир Винниченко : [доба Центральної Ради : березень 1917 - січень 1918 рр.] / Ф. Г. Турченко // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету / голов. ред. Ф. Г. Турченко. – Запоріжжя, 2013. – Вип. 36. – С. 109-121. – Бібліогр. : с. 119-120.
649. Турченко Ф. Г. Михайло Грушевський vs. Микола Міхновський : (дискусія сучасників : погляд через сторіччя) / Ф. Г. Турченко // Український історичний журнал. – 2013. – № 2. – С. 74-94.
650. Усенко П. Міфологія на заваді історії : чи був М. Грушевський Президентом України? / П. Усенко // Сучасність. – 2002. – № 6. – С. 92-112.
651. Усенко П. Чи був Михайло Грушевський Президентом України? / П. Усенко // Голос України. – 2001. – № 239. – С. 10.
652. Чехович В. Державно-правові ідеї в Україні початку XX ст. : [стаття М. Грушевського "Конституційне питання і українство в Росії"] / В. Чехович // Мала енциклопедія етнодержавознавства / відп. ред. редкол. Ю. І. Римаренко. – К., 1996. – С. 186-188.
653. Чорновол І. Політичні аспекти народницької історіографії: від М. Костомарова до М. Грушевського / І. Чорновол // Молода нація. – К., 2000. – № 3. – С. 132-159. – (Історія. Філософія. Політологія. Літературознавство).
654. Шаповал М. Політична смерть М. Грушевського / М. Шаповал // Розбудова держави. – 1994. – № 3. – С. 58-59.

655. Шульга М. А. Аналіз російської геополітики в контексті європейського вибору України : (за працями М. Грушевського, І. Лисяка-Рудницького та В. Липинського) / М. А. Шульга // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2006. – Вип. 24. – С. 144-155. – Бібліогр.: 3 назв.
656. Шульга М. А. Зовнішньополітичні пріоритети незалежної України : (за працями М. Грушевського та В. Липинського) / М. А. Шульга // Гілея: науковий вісник. – 2012. – № 59. – С. 664-669. – Бібліогр. : с. 669.
657. Яремчук В. Д. Еволюція стратегії українських партійно-політичних сил Галичини на початку ХХ ст. в оцінці М. Грушевського / В. Д. Яремчук // Гілея: науковий вісник. – 2011. – № 43. – С. 576-585. – Бібліогр. : с. 583-585.

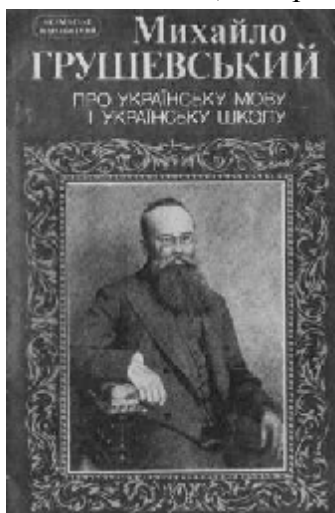

В ім'я українського слова : М. Грушевський – письменник, літературознавець, видавець

658. Андерш Й. М. Грушевський і чесько-українські мовні зв'язки / Й. Андерш // Мовознавство. – К., 2002. – С. 386-390.
659. Білецький О. Академик М. Грушевський. Історія української літератури, т. VI, ч. 1-2, стор. 970 / О. Білецький // Слово і час. – 2013. – № 11. – С. 15-18.
660. Бурлака Г. Історична тематика в літературній творчості Михайла Грушевського / Г. Бурлака // Дивослово. – 2011. – № 12. – С. 51-54. – Бібліогр.: с. 54.
661. Бурлака Г. Літературна творчість Михайла Грушевського / Г. Бурлака // Дивослово. – 2009. – № 1. – С. 48-54.
662. Бурлака Г. Літературно-критична спадщина Михайла Грушевського: джерелознавчі знахідки / Г. Бурлака // Слово і час. – 2008. – № 6. – С. 77-82.
663. Бурлака Г. Про поезію Михайла Грушевського / Г. Бурлака // Київська старовина. – 1999. - № 5. – С. 47-49.
664. Бурлака Г. Співпраця Михайла Грушевського та Осипа Маковея в перші роки видання "Літературно-наукового вісника" : (з додатком вибраних листів О. Маковея до М. Грушевського) / Г. Бурлака // Слово і час. – 2004. – № 5. – С. 58-75.
665. Бурлака Г. Тарас Шевченко у літературній спадщині Михайла Грушевського / Г. Бурлака // Матеріали тридцять четвертої наукової шевченківської конференції (24-26 квітня 2001 року) : у 2-х кн. – Черкаси, 2003. – Кн. друга. – С. 46-52. – Бібліогр.: 12 назв.
666. Владовська Т. Видавнича діяльність Михайла Грушевського / Т. Владовська // Дивослово. – 2001. – № 2. – С. 22-23.
667. Гарасим Я. І. Традиції культурно-історичної школи у науковій методі Михайла Грушевського-фольклориста / Я. І. Гарасим // Нариси до історії української фольклористики : навч. посіб. рек. МОНУ / Я. І. Гарасим. – К., 2009. – С. 201-230.
668. Гирич І. Наукова й літературна спадщина Михайла Грушевського : погляд сучасника / І. Гирич // Пам'ять століть. Україна. – 2001. – № 2. – С. 20-27.

669. Денисюк І. Фольклористичні концепції М. Грушевського та І. Франка / І. Денисюк // Невичерпність атома / І. О. Денисюк ; упоряд. та передм. Т. Пастуха. – Львів, 2001. – С. 182-186. – (Франкознавчі студії ; вип. 2).
670. Єфремов С. «...Творив «велике справу європеїзації українства» : Сергій Єфремов про Михайла Грушевського в «Історії українського письменства» / С. Єфремов // Слово і час. – 1996. – № 11-12. – С. 46-49.
671. Жуковський А. Михайло Грушевський і журнал "Україна" / А. Жуковський // Український історик. – 1986. – № 1-2. – С. 5-20.
672. Зашкільняк Л. Поезія Михайла Грушевського / Л. Зашкільняк // Пам'ять століть. – 1996. – № 3. – С. 51-53.
673. Зуєва В. Роль Михайла Грушевського в становленні й розвитку української літературної мови / В. Зуєва // Україна в нас єдина : матеріали засідань наукових секцій IV Всесвітнього форуму українців, м. Київ, 18-20 серпня 2006 року / уклад. Д. В. Павличко, В. М. Зуєв, Л. М. Кононко. – К., 2007. – С. 181-186.
674. Клімчук Г. П. Лексика латинського походження в публіцистиці М. Грушевського / Г. П. Клімчук // Філологічні студії : науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету : зб. наук. пр. / редкол. : Ж. В. Колоїз (відп. ред.) та ін. – Кривий Ріг, 2010. – Вип. 4. – С. 84-97. – Бібліогр.: 14 назв.
675. Клімчук Г. П. Лексичні діалектизми в публіцистичній спадщині Михайла Грушевського / Г. П. Клімчук // Українська мова серед інших слов'янських: етнологічні та граматичні параметри : матеріали Міжнародної наукової конференції 5-6 листопада 2009 року / Ж. В. Колоїз (відп. ред.). – Кривий Ріг, 2009. – С. 205-214. – Бібліогр.: 15 назв.
676. Клімчук Г. П. Мова публіцистики Михайла Грушевського : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Галина Петрівна Клімчук. – Дніпропетровськ, 2010. – 20 с.
677. Ковалів П. Михайло Грушевський про українську мову як важливий чинник етнонаціонального розвитку народу / П. Ковалів // Народна творчість та етнографія. – 2000. – № 2-3. – С. 43-52.
678. Ковалів Ю. Михайло Грушевський (1866-1934) / Ю. Ковалів // Історія української літератури: кінець XIX - поч. XXI ст. : підруч. для студ. вищ. навч. закл. затв. МОНМСУ : у 10-ти т. / Ю. І. Ковалів. – К., 2013. – Том другий : У пошуках іманентного сенсу. – С. 91-98. – (Альма-матер).
679. Ковальчук Г. І. С. Нечуй-Левицький у творчому житті М. С. Грушевського-літератора / Г. Ковальчук // Українська література в загальноосвітній школі. – 2009. – № 12. – С. 35-39. – Бібліогр.: с. 39.
680. Корбич Г. «В обороні прав і свободного розвою...» : [М. Грушевський як редактор «Літературно-наукового вісника»] / Г. Корбич // Слово і час. – 1993. – № 12. – С. 53-57.
681. Лугова Т. М. Теоретико-методологічні аспекти літературознавчої концепції М. С. Грушевського : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.06 / Тетяна Миколаївна Лугова. – Донецьк, 2012. – 20 с.
682. Лугова Т. Рефлексії романтичного історизму в літературознавчому доробку М. С. Грушевського [Електронний ресурс] / Т. Лугова // Донецький вісник Наукового товариства ім. Шевченка / голов. ред. В. Просалова. – Донецьк, 2009. – Т. 27 : Літературознавство. – С. 190-197. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi5/0006495.pdf>. – Бібліогр.: 8 назв. – Назва з екрану.

683. Масликова О. С. Словник філологічної термінології та номенклатури творів М. С. Грушевського / Оксана Степанівна Масликова. – Сімферополь : Кримське навч.-педагог. держ. вид-во, 2002. – 256 с.
684. Масликова О. С. Філологічна термінологія Михайла Грушевського : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Оксана Степанівна Масликова. – Донецьк, 2004. – 20 с.
685. Мацюк Г. П. Питання української наукової мови в системі поглядів М. Грушевського / Г. П. Мацюк, Т. І. Панько // Мовознавство. – 1991. – № 6. – С. 3-11.
686. Мацько Л. "Проти всіх заборон і обмежень...": Михайло Грушевський про українську мову / Любов Мацько / Л. Мацько // День. – 2008. – 22 березня (№ 53). – С. 7.
687. Мацько Л. Михайло Грушевський і проблеми розвитку української літературної мови / Л. Мацько // Рідний край. – 2004. – № 1. – С. 43-46.
688. Мацько Л. Українська мова у наукових поглядах Михайла Грушевського / Л. Мацько // Українська мова. – 2003. – № 2. – С. 23-34.
689. Мельниченко В. В ім'я українського слова : до 150-річчя з дня народження Михайла Грушевського : [шевченкознавчі роздуми й оцінки] / В. Мельниченко // Слово Просвіти. – 2016. – 14-20 січня (№ 2). – С. 10-11. – Бібліогр.: 15 назв.
690. Мельниченко В. Михайло Грушевський: "Шевченко не розділяє, а єднає" : до 150-річчя з дня народження Михайла Грушевського : [сприйняття вченим "національної сторінки" Кобзаревих поезій] / В. Мельниченко // Слово Просвіти. – 2016. – 11-17 лютого (№ 6). – С. 8-9.
691. Немченко І. В. Відтворення сторінок української історії в поезії Михайла Грушевського / І. В. Немченко // Література й історія : тези доп. і повідомл. Всеукр. наук.-практ. конф. (25-27 вересня 1993 р.) / редкол.: В. А. Чабаненко та ін. – Запоріжжя, 1993. – С. 40-43.
692. Онишкевич Л. Вина й відповідальність за Переяславську угоду у драмі : [розглянуто шість п'єс про Переяславську угоду 1654 р., в т. ч. твір М. Грушевського "Хмельницький"] / Л. Онишкевич // Слово і час. – 2008. – № 1. – С. 47-53.
693. Пелешенко Ю. Коментарі чи безпідставні закиди? : [щодо коментарів до першої книги п'ятого тому «Історії української літератури» М. Грушевського] / Ю. Пелешенко // Слово і час. – 1997. – № 4. – С. 34-41.
694. Пушак Л. Традиційне і модерністське в художній прозі Михайла Грушевського / Л. Пушак // Українські літературознавчі наближення / під ред. І. Набитовича. – Lublin, 2006. – С. 127-137. – Бібліогр.: с. 136-137.
695. Скоць А. "Слово о полку Ігоревім" у науковій інтерпретації Михайла Грушевського / А. Скоць // З його духа печаттю... – Львів, 2001. – Т. 1. – С. 20-26.
696. Ткаченко І. В. Джерела з історії видавничої діяльності М. Грушевського в Києві (1907 - 1914 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.06 / Ігор Володимирович Ткаченко. – К., 2006. – 20 с.
697. Ткаченко І. В. Науково-видавнича діяльність М. Грушевського під наглядом органів влади Російської імперії (1907-1914 рр.) / І. В. Ткаченко // Український історичний журнал. – 2011. – № 6. – С. 55-67.
698. Ткаченко І. В. Редакційна політика М. Грушевського в "Літературно-науковому вістнику" (1907-1914 рр.) / І. В. Ткаченко // Український історичний журнал. – 2010. – № 5. – С. 90-103.
699. Ткаченко І. Видавнича діяльність М. С. Грушевського в Києві (1907-1914) у документах Київського Тимчасового комітету у справах друку / І. Ткаченко // Бібліотечний вісник. – 2005. – № 2. – С. 39-42. – Бібліогр. в підрядк. прим.
700. Федоришин П. М. Грушевський – літературознавець і публіцист / П. Федоришин // Українське літературознавство. – 1996. – Вип. 63. – С. 60-64.
701. Фізер І. До історіософії "Історії української літератури" М. Грушевського / І. Фізер // Український історик. – 1991-1992. – № 3-4, № 1-2. – С. 249-255.

702. Цибенко І. "Історія української літератури" Михайла Грушевського – важливий етап у розвитку / І. Цибенко // Вісник Книжкової палати. – 2013. – № 11. – С. 26-28. – Бібліогр.: 9 назв.
703. Цибенко І. Бібліографічна культура у творчій спадщині М. С. Грушевського та її роль в історії української бібліографії / І. Цибенко // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського / ред. О. С. Онищенко та ін. – К., 2004. – Вип. 13. – С. 61-73. – Бібліогр.: с. 72-73.
704. Цибенко І. Бібліологічна культура в творчості Михайла Грушевського / І. Цибенко // Вісник Книжкової палати. – 2011. – № 9. – С. 33-36. – Бібліогр.: 20 назв.
705. Цибенко І. Книга та бібліографія в житті першого президента України : [Михайла Грушевського] / І. Цибенко, М. Геращенко // Вісник Книжкової палати. – 2002. – № 9. – С. 31-33. – Бібліогр.: с. 33.
706. Цибенко І. Критико-бібліографічна діяльність М. Грушевського у виданнях Українського наукового товариства / І. Цибенко // Вісник Книжкової палати. – 2004. – № 6. – С. 36-39.
707. Цибенко І. Критико-бібліографічна діяльність Михайла Грушевського на сторінках "Записок НТШ" та "Літературно-наукового вісника": (львівський період життя і творчості видатного вченого. 1894-1914 роки) / І. Цибенко // Вісник Книжкової палати. – 2004. – № 3. – С. 30-35.
708. Цибенко І. Михайло Грушевський та міжнаціональні бібліографічні зв'язки / І. Цибенко // Вісник Книжкової палати. – 2009. – № 10. – С. 29-31. – Бібліогр.: с. 31.
709. Цибенко І. Науково-видавнича діяльність М. Грушевського в умовах розбудови національної культури України / І. Цибенко // Вісник Книжкової палати. – 2015. – № 11. – С. 34-37. – Бібліогр.: 17 назв.
710. Цибенко І. Організаційна та критико-бібліографічна діяльність Михайла Грушевського на сторінках журналу "Україна" / І. Цибенко // Вісник Книжкової палати. – 2007. – № 1. – С. 27-29.
711. Цибенко І. Українська періодика у творчому житті Михайла Грушевського / І. Цибенко // Вісник Книжкової палати. – 2012. – № 11. – С. 30-34. – Бібліогр.: 21 назв.
712. Шацька А. Літературна спадщина [Електронний ресурс] / А. Шацька // Український історик. – 1996. – № 1-4 : Михайло Грушевський. Студії і матеріали: з нагоди 130-річчя від дня народження. – С. 235-237. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039239.djvu>. - Назва з екрану.
713. Шацька А. Літературна спадщина Михайла Грушевського / А. Шацька // Слово і час. – 1996. - № 11-12. – С. 28-29.
714. Янкова Н. І. Жанрово-стильові і поетикальні параметри творчості М. Грушевського : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Надія Іванівна Янкова. – К., 2008. – 20 с.

715. Янкова Н. І. Історичні коди у творчості Михайла Грушевського : монографія / Надія Іванівна Янкова. – К. : ВЦ "Академія", 2013. – 160 с. – (Монограф).
716. Янкова Н. Поетологічні особливості драматургічного спадку Михайла Грушевського / Н. Янкова // Південний архів : зб. наук. праць / голов. ред. О. В. Мішуков. – Херсон, 2008. – Вип. XXXXI. – С. 110-118. – Бібліогр.: с. 117-118.
717. Янкова Н. Фольклорні витоки художньої белетристики М. Грушевського / Н. Янкова // Вісник Київського

національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика. – 2011. – Вип. 22. – С. 54-57. – Бібліогр.: 11 назв.

Інтернет-ресурси

718. «На горах» (М. Грушевський) [Електронний ресурс] : [екранізація твору] // Телекомпанія Глас. – Режим доступу: http://glas.org.ua/projects/teleexcursions/Na_gorax.html. – Назва з екрану.
719. 15 цитат визначних людей про Михайла Грушевського [Електронний ресурс] / підгот. С. Легін // Фотографії Старого Львова. – Режим доступу: <http://photo-lviv.in.ua/15-tsytat-vuznachnyh-lyudej-pro-myhajla-hrushevskoho/>. – Назва з екрану.
720. Александрова Г. "Історія української літератури" М. Грушевського: проблеми національної ідентичності [Електронний ресурс] / Г. Александрова // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Філологічна. – 2014. – Вип. 41. – С. 8-11. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2014_41_4. – Назва з екрану.
721. Баженов Л. В. М. С. Грушевський і Поділля [Електронний ресурс] / Л. В. Баженов. – Режим доступу: <http://www.tovtry.km.ua/ru/history/statti/postati/grushevs.html>. – Назва з екрану.
722. Барвінська П. Михайло Грушевський і становлення східноєвропейських студій у німецькомовному академічному середовищі [Електронний ресурс] / П. Барвінська // Українознавчий альманах. – 2014. – Вип. 17. – С. 253-256. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukralm_2014_17_75. – Назва з екрану.
723. Богдашина О. М. Методика історичних досліджень М. С. Грушевського [Електронний ресурс] / О. М. Богдашина // Вісник Харківської державної академії культури. – 2012. – Вип. 37. – С. 29-39. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hak_2012_37_2. – Назва з екрану.
724. Ботнарєнко Н. М. Повість А. П. Чехова "Мужики" в рецепції М. Грушевського [Електронний ресурс] / Н. М. Ботнарєнко // Мова і культура. – 2011. – Вип. 14, т. 1. – С. 353-356. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mik_2011_14_1_62. – Назва з екрану.
725. Буряк Л. Пам'ять про Михайла Грушевського у спогадах його сучасників: штрихи до просопографічного портрету людини, політика, вченого [Електронний ресурс] / Л. Буряк // Наукові записки з української історії. – 2012. – Вип. 32. – С. 232-236. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzzui_2012_32_38. – Назва з екрану.
726. Ващенко В. В. Бранець класичної освіти: "філологічна свідомість" як рушій політичних проєктів М. Грушевського [Електронний ресурс] / В. В. Ващенко // Рукописна та книжкова спадщина України. – 2007. – Вип. 12. – С. 142-153. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rks_2007_12_13. – Назва з екрану.
727. Верба І. Вплив родини на формування світогляду Михайла Грушевського [Електронний ресурс] / І. Верба // Українознавство. – 2016. – № 1. – С. 16-22. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukr_2016_1_4. – Назва з екрану.
728. Винар Л. Михайло Грушевський в історії України [Електронний ресурс] / Л. Винар // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Історичні науки. – 2013. – Вип. 21. – С. 176-181. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoai_2013_21_31. – Назва з екрану.
729. Владига О. В. Археографічна діяльність Михайла Грушевського в 1894 – 1895 рр. [Електронний ресурс] / О. В. Владига // Гуржівські історичні читання. – 2012. – Вип. 5. – С. 72-74. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gurit_2012_5_28. – Назва з екрану.
730. Владига О. В. Михайло Грушевський та археографічні плани Українського Наукового Товариства [Електронний ресурс] / О. В. Владига // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. "Історія та географія". – 2012. – Вип. 46. – С. 118-123. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_ist_2012_46_28. – Назва з екрану.

731. Владига О. М. Едиційна діяльність Михайла Грушевського (1924–1934 рр.) [Електронний ресурс] / О. М. Владига // Вісник Черкаського університету. Історичні науки. – 2013. – № 9. – С. 47-55. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchuI_2013_9_8. – Назва з екрану.
732. Владига О. М. Становлення Михайла Грушевського як джерелознавця (студентські роки) [Електронний ресурс] / О. М. Владига // Вісник Черкаського університету. Серія : Історичні науки. – 2011. – № 212. – С. 33-39. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchuI_2011_212_7. – Назва з екрану.
733. Герасименко С. Михайло Грушевський і боротьба за українську середню школу в Галичині (наприкінці XIX - на початку XX ст.) [Електронний ресурс] / С. Герасименко // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. – 2011. – № 39(1). – С. 218-224. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppps_2011_39\(1\)_35](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppps_2011_39(1)_35). – Назва з екрану.
734. Герасименко С. Ю. Культурно просвітницька діяльність Михайла Грушевського в Галичині (1894 – 1914 роки) [Електронний ресурс] / С. Ю. Герасименко // Теорія та методика навчання та виховання. – 2011. – Вип. 28. – С. 28-39. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_ttmniv_2011_28_6. – Назва з екрану.
735. Гирич І. Б. М. Грушевський і М. Василенко : (До історії творчих взаємин) [Електронний ресурс] / І. Б. Гирич // Український археографічний щорічник. – 1999. – Вип. 3-4. – С. 344-355. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uashch_1999_3-4_24. – Назва з екрану.
736. Гирич І. Михайло Грушевський [Електронний ресурс] : [добірка статей] / І. Гирич // Ігор Гирич : історик України : персональний сайт. – Режим доступу: <http://www.i-hyrych.name/Hrushevsky.html>. – Назва з екрану.
737. Гриценко Г. Михайло Грушевський в українсько-білоруських наукових контактах [Електронний ресурс] / Г. Гриценко // Актуальні питання гуманітарних наук. – 2015. – Вип. 11. – С. 29-34. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2015_11_6. – Назва з екрану.
738. Грушевський М. Історія України-Руси : у 10 т. [Електронний ресурс] / М. Грушевський // Ізборник. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/hrushrus/iur.htm>. – Назва з екрану.
739. Грушевський М. Історія української літератури : в 6 т. [Електронний ресурс] / М. Грушевський // Ізборник. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/index.html>. – Назва з екрану.
740. Грушевський М. Памяти Миколи Лисенка [Електронний ресурс] / М. Грушевський ; підгот. Ю. Ясіновський // Українська музика. – 2012. – Число 1. – С. 6-10. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrmuzyka_2012_1_3. – Назва з екрану.
741. Грушевський Михайло Сергійович [Електронний ресурс] // Герої України. – Режим доступу: <http://heroes.profi-forex.org.ua/grushevskij-mihail-sergeevich>. – Назва з екрану.
742. Грушевський у Львові (інтерактивна карта) : [Електронний ресурс] // Remarka. – Режим доступу: <https://remarka.org/2016/04/19/hrushevskiy/>. – Назва з екрану.
743. Гула Р. В. Аналіз і критика поглядів М. С. Грушевського на сторінках видання "Киевлянин" у 1906–1907 рр. [Електронний ресурс] / Р. В. Гула // Архіви України. – 2014. – № 1. – С. 38-43. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ay_2014_1_6. – Назва з екрану.

744. Данюк І. Михайло Грушевський про національне самопізнання та національне відродження [Електронний ресурс] / І. Данюк // Етнічна історія народів Європи. – 2001. – Вип. 11. – С. 57–60. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eine_2001_11_14. – Назва з екрану.
745. Державний меморіальний музей Михайла Грушевського у Львові [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dmh.lviv.ua/>. – Назва з екрану.
746. Діптан І. "Український рубікон" 1708 року: візія М. С. Грушевського [Електронний ресурс] / І. Діптан // Сіверянський літопис. – 2014. – № 4. – С. 127-151. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sl_2014_4_11. – Назва з екрану.
747. Діптан І. Воєнно-політичний виступ Івана Мазепи в баченні Михайла Грушевського [Електронний ресурс] / І. Діптан // Рідний край. – 2014. – № 2. – С. 203-222. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Almpolt_2014_2_41. – Назва з екрану.
748. Діптан І. Особистість і діяльність Івана Виговського у баченні Михайла Грушевського [Електронний ресурс] / І. Діптан // Сіверянський літопис. – 2014. – № 5. – С. 297-308. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sl_2014_5_21. – Назва з екрану.
749. До дня народження Михайла Грушевського. 10 фактів / публ. І. Саджениця // Твоє місто. – Режим доступу: http://tvoemisto.tv/news/do_dnya_narodzhennya_myhayla_grushevskogo_10_faktiv_73186.html. – Назва з екрану.
750. Дорошенко В. Іван Франко і Михайло Грушевський [Електронний ресурс] / В. Дорошенко // Енциклопедія життя і творчості Івана Франка. – Режим доступу: <http://www.i-franko.name/uk/Studies/FrankoAndHrushevsky.html>. – Назва з екрану.
751. Житков О. Михайло Грушевський про аграрно-селянське питання доби визвольних змагань: історіографічний аспект [Електронний ресурс] / О. Житков // Науковий вісник Чернівецького університету. Історія. Політичні науки. Міжнародні відносини. – 2014. – Вип. 684-685. – С. 127-132. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvchnuipmv_2014_684-685_27. – Назва з екрану.
752. Жук М. Володислав Опольський в оцінці М. Грушевського [Електронний ресурс] / М. Жук // Питання історії України. – 2008. – Т. 11. – С. 201-206. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Piu_2008_11_36. – Назва з екрану.
753. Журавльов С. А. Еволюція поглядів М. С. Грушевського на Українську державу [Електронний ресурс] / С. А. Журавльов // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Сер. : "Історія та географія". – 2012. – Вип. 44. – С. 211-215. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_ist_2012_44_54. – Назва з екрану.
754. Журавльов С. А. Роль традицій родини Грушевських у життєвому сценарії С. В. Шамрая [Електронний ресурс] / С. А. Журавльов // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Сер. : Актуальні проблеми історії України. – 2014. – № 25. – С. 45-52. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpiak_2014_25_8. – Назва з екрану.
755. Жученко В. С. Проблеми економічної історії України в працях Грушевського М. С. [Електронний ресурс] / В. С. Жученко, Л. В. Жученко // Економіка і регіон. – 2011. – № 3. – С. 64-70. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrig_2011_3_14. – Назва з екрану.
756. Зайцева З. Академізація versus політизація наукового товариства ім. Шевченка: вибір М. Грушевського [Електронний ресурс] / З. Зайцева // Наукові записки [Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського]. Серія : Історія. – 2010. – Вип. 17. – С. 143-149. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_ist_2010_17_31. – Назва з екрану.

757. Історико-меморіальний музей Михайла Грушевського [Електронний ресурс] // Всеукраїнська асоціація музеїв. – Режим доступу: http://vuam.org.ua/uk/802:%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%BE-%D0%BC%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B5%D0%B9_%D0%9C%D0%B8%D1%85%D0%B0%D0%B9%D0%BB%D0%B0_%D0%93%D1%80%D1%83%D1%88%D0%B5%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE. – Назва з екрану.
758. Історіософія Михайла Грушевського [Електронний ресурс] // Національний університет «Острозька академія». – Режим доступу: <http://www.oa.edu.ua/ua/info/news/2012/11-25-1>. – Назва з екрану.
759. Кириченко Ю. Етнологічні та фольклористичні погляди М. С. Грушевського : (на матеріалах "Історії української літератури") [Електронний ресурс] / Ю. Кириченко // Етнічна історія народів Європи. – 2013. – Вип. 39. – С. 63-66. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eine_2013_39_13. – Назва з екрану.
760. Клинова Г. Грушевськознавство у науковому доробку Олександра Домбровського [Електронний ресурс] / Г. Клинова // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Історичні науки. – 2012. – Вип. 19. – С. 272-279. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoi_2012_19_23. – Назва з екрану.
761. Клімчук Г. П. Лексичні германізми в публіцистиці Михайла Грушевського [Електронний ресурс] / Г. П. Клімчук // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер. : Філологія. Мовознавство. – 2009. – Т. 105, вип. 92. – С. 46-51. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdufm_2009_105_92_11. – Назва з екрану.
762. Клімчук Г. П. Церковнослов'янські запозичення в публіцистиці Михайла Грушевського [Електронний ресурс] / Г. П. Клімчук // Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. – 2009. – Вип. 3. – С. 56-67. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PhSt_2009_3_9. – Назва з екрану.
763. Комзюк Л. Порівняльний аналіз конституційних проектів Драгоманова і Грушевського 1884 і 1905 років у контексті еволюції концепцій самостійності України кінця XIX – початку XX століть [Електронний ресурс] / Л. Комзюк // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – 2010. – Вип. 82. – С. 16-19. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Yur_2010_82_7. – Назва з екрану.
764. Кондаурова Г. В. Іконографія Михайла Грушевського у фотодокументальній збірці Історико-меморіального музею Михайла Грушевського [Електронний ресурс] / Г. В. Кондаурова // Національна та історична пам'ять. – 2013. – Вип. 8. – С. 167-176. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ntip_2013_8_23. – Назва з екрану.
765. Коник О. Євген Чикаленко – Михайлу Грушевському про гроші, "Академічний дім" у Львові та українську національну справу [Електронний ресурс] / О. Коник // *Scriptorium nostrum*. – 2014. – № 1. – С. 40-50. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/scno_2014_1_5. – Назва з екрану.
766. Корнійчук Л. Постать М. Грушевського у творчому доробку А. Жуковського [Електронний ресурс] / Л. Корнійчук // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Історичні науки. – 2008. – Вип. 11. – С. 343-354. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoi_2008_11_31. – Назва з екрану.
767. Корогод Л. Новий напрям в сучасному грушевськознавстві [Електронний ресурс] / Лариса Корогод // Студії з архівної справи та документознавства. – 1996. – Т. 1. – С. 159-161. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd19961_23. – Назва з екрану.

768. Красніцька Н. Внесок М. С. Грушевського в інтеграцію української етнології у європейський науковий простір 20-х років XX століття [Електронний ресурс] / Н. Красніцька // Етнічна історія народів Європи. – 2011. – Вип. 36. – С. 102–108. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eine_2011_36_20. – Назва з екрану.
769. Крот В. Громадсько-політична діяльність М. Грушевського в творчості істориків української діаспори [Електронний ресурс] / В. Крот // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Історичні науки. – 2007. – Вип. 9. – С. 125-129. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoai_2007_9_18. – Назва з екрану.
770. Кучеренко М. До історії львівського періоду життя Михайла Грушевського : (за родинним листуванням) [Електронний ресурс] / Микола Кучеренко // Архіви України. – 2004. – № 4-6(255). – С. 157-175. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ay_2004_4-6\(255\)_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ay_2004_4-6(255)_16). – Назва з екрану.
771. Кязимова Г. Ф. Соціально-економічні питання у формуванні державності України : (порівняльний аналіз поглядів М. С. Грушевського та В. К. Винниченка) [Електронний ресурс] / Г. Ф. Кязимова // Інтелігенція і влада. – 2003. – Вип. 1. – С. 89-97. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/iiv_2003_1_15. – Назва з екрану.
772. Лавров В. В. "У нас завязалась связь надолго..." : из переписки М. С. Грушевского с В. И. Вернадским [Електронний ресурс] / В. В. Лавров // Харківський історіографічний збірник. – 2013. – Вип. 12. – С. 228-247. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/khiz_2013_12_19. – Назва з екрану.
773. Ладний Ю. Зв'язки Михайла Грушевського з національними меншинами: перші кроки у формуванні української політичної нації в XX столітті [Електронний ресурс] / Ю. Ладний // Українознавство. – 2016. – № 1. – С. 46-55. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukr_2016_1_7. – Назва з екрану.
774. Лебедева Ю. Внесок М. Грушевського у дослідження історії становлення та розвитку Київської Русі як держави українського народу [Електронний ресурс] / Ю. Лебедева // Історіографічні дослідження в Україні. – 2014. – Вип. 25. – С. 240-254. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Idvu_2014_25_15. – Назва з екрану.
775. Лозовий В. С. Погляди Михайла Грушевського на соціальну базу українського державотворення в період революції 1917-1921 рр. [Електронний ресурс] / В. С. Лозовий // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки. – 2014. – Вип. 7. – С. 91-98. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkpnu_2014_7_1. – Назва з екрану.1
776. Лугова Т. Гіпотеза М. С. Грушевського про виникнення української літератури [Електронний ресурс] / Т. Лугова // Південний архів. Сер.: Філологічні науки. – 2010. – Вип. 48. – С. 61-66. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pafn_2010_48_8. – Назва з екрану.
777. Лугова Т. Концепт національної історії в художньому осмисленні Михайла Грушевського та Андріана Кашенка: порівняльний аспект [Електронний ресурс] / Т. Лугова // Актуальні проблеми української літератури і фольклору. – 2013. – Вип. 20. – С. 112-121. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apulf_2013_20_15. – Назва з екрану.
778. Лугова Т. М. Культурно-історична школа українського літературознавства і М. С. Грушевський [Електронний ресурс] / Т. М. Лугова // Вісник Маріупольського державного гуманітарного університету. Сер. : Філологія. – 2010. – Вип. 3. – С. 106-111. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vmdu_2010_3_22. – Назва з екрану.
779. Лугова Т. М. Методологія М. С. Грушевського – літературознавця в контексті порівняльно-історичних студій [Електронний ресурс] / Т. М. Лугова // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Філологічна. – 2012. – Вип. 27. – С. 217-219. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2012_27_67. – Назва з екрану.

780. Луняк Є. Вивчення життя та наукової спадщини Михайла Грушевського українськими істориками у Франції [Електронний ресурс] / Є. Луняк // Українознавчий альманах. – 2012. – Вип. 8. – С. 256-258. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukralm_2012_8_83. – Назва з екрану.
781. Луняк Є. Вивчення наукової спадщини Михайла Грушевського у Франції [Електронний ресурс] / Є. Луняк // Історіографічні дослідження в Україні. – 2013. – Вип. 23. – С. 103-121. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Idvu_2013_23_9. – Назва з екрану.
782. М. Грушевський. Галицька весна української ідеї [Електронний ресурс] / автор та режисер Т. Каляндрук. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=T8FTH2XBgnw>. – Назва з екрану.
783. Магунь М. Музей Михайла Грушевського у Львові – меморіальна садиба та наукова база грушевськознавства [Електронний ресурс] / М. Магунь // Historical and cultural studies. – 2015. – Vol. 2, Num. 1. – С. 67-71. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hcs_2015_2_1_15. – Назва з екрану.
784. Мазур І. В. Діяльність М. С. Грушевського у контексті духовного відродження України в 20-х роках ХХ століття [Електронний ресурс] / І. В. Мазур // Актуальні питання мистецької педагогіки. – 2014. – Вип. 3. – С. 62-69. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmp_2014_3_14. – Назва з екрану.
785. Мазурок О. С. Угорський історик про Михайла Грушевського та НТШ у Львові [Електронний ресурс] / О. С. Мазурок, І. О. Мандрик // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Історія. – 2014. – Вип. 2. – С. 127-138. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuust_2014_2_20. – Назва з екрану.
786. Маркевич М. І. Творча спадщина Михайла Грушевського в історіографічній рецепції Дмитра Багалія [Електронний ресурс] / М. І. Маркевич, В. В. Тельвак // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. "Історія та географія". – 2012. – Вип. 46. – С. 248-252. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_ist_2012_46_54. – Назва з екрану.
787. Марченко Н. Столітній ювілей Михайла Грушевського на сторінках діаспорної періодики [Електронний ресурс] / Н. Марченко // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Історичні науки. – 2013. – Вип. 21. – С. 189-198. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoai_2013_21_33. – Назва з екрану.
788. Марчук Л. У Львові Грушевський писав і творив нашу історію [Електронний ресурс] / Л. Марчук // Віче. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/5174/>. – Назва з екрану.
789. Масненко В. В. Селянство в історичній концепції Михайла Грушевського [Електронний ресурс] / В. В. Масненко // Український селянин. – 2004. – Вип. 8. – С. 47-50. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrse1_2004_8_15. – Назва з екрану.
790. Масненко В. Нові наукові та навчально-методичні праці з грушевськознавства [Електронний ресурс] / В. Масненко // Вісник Черкаського університету. Історичні науки. – 2012. – № 29. – С. 144-147. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchuI_2012_29_26. – Назва з екрану.
791. Мельник І. А. Уроки Грушевського і сучасні реалії українського державотворення : (до виходу 12 томів "Творів" Великого Українця) [Електронний ресурс] / І. А. Мельник // Поліграфія і видавнича справа. – 2012. – № 2. – С. 19-24. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pivs_2012_2_4. – Назва з екрану.
792. Мельник І. А. Уроки історії: застереження і мотив до дії. До питання актуальності вивчення та популяризації творчої спадщини і практичної діяльності Михайла

- Грушевського [Електронний ресурс] / І. А. Мельник // Наукові записки [Української академії друкарства]. – 2012. – № 4. – С. 3-7. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_2012_4_3. – Назва з екрану.
793. Мельниченко В. Михайло Грушевський: «Москва впаде, Україна встане...» [Електронний ресурс] / В. Мельниченко // Слово Просвіти. – Режим доступу: <http://slovoprosvity.org/2016/07/01/mixajlo-grushevskij-moskva-vpade-ukrajna-vstane/>. – Назва з екрану.
794. Мизак Н. Михайло Грушевський про православно-унійні відносини в могилянську добу [Електронний ресурс] / Н. Мизак // Науковий вісник Чернівецького університету. Філософія. – 2015. – Вип. 754-755. – С. 182-188. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvchu_fil_2015_754-755_34. – Назва з екрану.
795. Миронець Н. І. Питання розвитку української культури в листуванні Володимира Винниченка з Михайлом Грушевським та Юрієм Тищенко (Сірим) (1908–1913 роки) [Електронний ресурс] / Н. І. Миронець // Національна та історична пам'ять. – 2013. – Вип. 8. – С. 156-166. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ntip_2013_8_22. – Назва з екрану.
796. Михайло Грушевський : Енциклопедія життя і творчості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.m-hrushevsky.name/uk/>. – Назва з екрану.
797. Михайло Грушевський [Електронний ресурс] // Знаменитые, великие, гениальные люди. Самое интересное о них! – Режим доступу: <http://100v.com.ua/ru/node/2409>. – Назва з екрану.
798. Михайло Сергійович Грушевський [Електронний ресурс] : [бібліографія] // Офіційний веб-сайт Українського інституту національної пам'яті. – Режим доступу: <http://www.memory.gov.ua:8080/ua/publication/content/1298.htm>. – Назва з екрану.
799. Мойсей А. Еволюція сімейної обрядовості українців у творчості Михайла Грушевського [Електронний ресурс] / А. Мойсей // Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. – 2015. – № 2. – С. 19-24. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apcnim_2015_2_5. – Назва з екрану.
800. Мойсей А. Михайло Грушевський – дослідник витоків культури українців [Електронний ресурс] / А. Мойсей // Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. – 2015. – № 1. – С. 15-21. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apcnim_2015_1_4. – Назва з екрану.
801. На порозі історії. Михайло Грушевський [Електронний ресурс] : [документальний фільм про молоді роки відомого історика] / авт. сценарію та режисер І. Шатохіна // UA: Перший. – Режим доступу: <http://1tv.com.ua/programs/grushevskii>. – Назва з екрану.
802. Невідома Україна. "Михайло Грушевський". Фільм 86 [Електронний ресурс] / режисер О. Єршова. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=Z39xpthPFVY>. – Назва з екрану.
803. Недавняя А. В. Эволюция политических взглядов Грушевского М. С.: от национал-демократа до социал-революционера [Електронний ресурс] / А. В. Недавняя // Управління розвитком. – 2014. – № 1. – С. 170-171. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_1_76. – Назва з екрану.
804. Нікітін В. В. Концепція децентралізації влади у поглядах М. С. Грушевського [Електронний ресурс] / В. В. Нікітін, Т. В. Забейворота // Теорія та практика державного управління. – 2015. – Вип. 2. – С. 49-56. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trpu_2015_2_10. – Назва з екрану.
805. Новак А. Суперечка Людвіка Фінкеля і Михайла Грушевського про місце "Бібліографії польської історії" в минулому Польщі та України [Електронний ресурс] / Адам Новак // Вісник Львівського університету. Сер. : Книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології. – 2010. – Вип. 5. – С. 186-194. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlukbit_2010_5_19. – Назва з екрану.

806. Обличчя української історії. Михайло Грушевський [Відео]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=s3LtSvuyyPNQ>. – Назва з екрану.
807. Огієнко В. Грушевський, Винниченко та Петлюра в національній пам'яті [Електронний ресурс] / В. Огієнко // Тиждень.ua. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/History/70333>. – Назва з екрану.
808. Омельченко А. Схема української історії Михайла Грушевського [Електронний ресурс] / А. Омельченко // Кореспондент. – Режим доступу: <http://blogs.korrespondent.net/blog/science/3431875/>. – Назва з екрану.
809. Останіна Г. Г. Інонаціональні мотиви в оповіданні Михайла Грушевського "Бех-аль-Джугур" [Електронний ресурс] / Г. Г. Останіна // Література в контексті культури. – 2013. – Вип. 23(2). – С. 78-84. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/lvk_2013_23\(2\)_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/lvk_2013_23(2)_14). – Назва з екрану.
810. Павленко С. Михайло Грушевський про архіви Києва, Москви та Варшави в університетському "Щоденнику" [Електронний ресурс] / Світлана Павленко // Архіви України. – 2009. – № 3-4(264). – С. 244-250. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ay_2009_3-4_19. – Назва з екрану.
811. Панчук Г. Д. Питання мови у листуванні Володимира Гнатюка й Михайла Грушевського [Електронний ресурс] / Г. Д. Панчук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Літературознавство. – 2016. – № 44. – С. 32-35.
812. Петрикова В. Інформаційна культура М. Грушевського в національній соціокультурній творчості [Електронний ресурс] / В. Петрикова // Українознавчий альманах. – 2010. – Вип. 2. – С. 123-126. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukralm_2010_2_39. – Назва з екрану.
813. Пиріг Р. Михайло Грушевський: "...жив у Києві інкогніто" [Електронний ресурс] / Р. Пиріг // Проблеми вивчення історії Української революції 1917-1921 років. – 2011. – Вип. 6. – С. 5-20. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pviu_2011_6_3. – Назва з екрану.
814. Пиріг Р. Організація академіком М. С. Грушевським історико-регіональних досліджень [Електронний ресурс] / Руслан Пиріг // Студії з архівної справи та документознавства. – 2003. – Т. 9. – С. 52-56. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_2003_9_14. – Назва з екрану.
815. Пиріг Р. Я. Доробки зарубіжного грушевськознавства [Електронний ресурс] / Р. Я. Пиріг // Український археографічний щорічник. – 1999. – Вип. 3-4. – С. 636-649. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uashch_1999_3-4_44. – Назва з екрану.
816. Пиріг Р. Я. Михайло Грушевський і Академія: нереалізоване президентство (1924—1928 рр.) [Електронний ресурс] / Р. Я. Пиріг // Вісник Національної академії наук України. – 2016. – № 7. – С. 3-18. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2016_7_3. – Назва з екрану.
817. Прицак О. Історіософія та історіографія Михайла Грушевського [Електронний ресурс] / О. Прицак. — К. ; Кембрідж, 1991. – Режим доступу: http://npu.edu.ua!/e-book/book/html/D/ifon_kifi_Pricak/10.html#Зміст. – Назва з екрану.
818. Радзивілл О. Маловідоме листування Михайла Грушевського та Володимира Іконнікова (1890–1904) [Електронний ресурс] / Олена Радзивілл // Архіви України. – 2004. – № 4-6(255). – С. 71-83. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ay_2004_4-6\(255\)_10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ay_2004_4-6(255)_10). – Назва з екрану.

819. Романцова Н. І. "Звичайна схема "руської" історії" М. Грушевського в історіографічних оцінках українських вчених [Електронний ресурс] / Н. І. Романцова // Історичні і політологічні дослідження. – 2013. – № 2. – С. 58-64. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Iipd_2013_2_25. – Назва з екрану.
820. Романцова Н. І. "Історія України-Руси" Михайла Грушевського в оцінці радянської історіографії [Електронний ресурс] / Н. І. Романцова // Гуржіївські історичні читання. – 2013. – Вип. 6. – С. 29-31. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gurit_2013_6_11. – Назва з екрану.
821. Романцова Н. І. Діяльність Михайла Грушевського в Науковому товаристві ім. Т. Шевченка: історіографічний огляд досліджень українських істориків з діаспори [Електронний ресурс] / Н. І. Романцова // Гуржіївські історичні читання. – 2014. – Вип. 7. – С. 48-50. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gurit_2014_7_19. – Назва з екрану.
822. Романцова Н. І. Емігрантський період наукових досліджень М. Грушевського (1919-1924 рр.): історіографічний огляд проблеми [Електронний ресурс] / Н. І. Романцова // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Сер. : Історія. – 2014. – Т. 227, вип. 215. – С. 82-86. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdui_2014_227_215_17. – Назва з екрану.
823. Романцова Н. І. Історичні погляди М. Грушевського. Проблема в українській історіографії ХХ ст. [Електронний ресурс] / Н. І. Романцова // Вісник Маріупольського державного університету. Сер. : Історія. Політологія. – 2013. – Вип. 6. – С. 47-53. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vmdu_ip_2013_6_7. – Назва з екрану.
824. Романцова Н. І. Київська наукова школа М. Грушевського: висвітлення проблеми в українській історіографії [Електронний ресурс] / Н. І. Романцова // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Серія : Історія. – 2014. – Т. 241, вип. 229. – С. 110-114. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdui_2014_241_229_21. – Назва з екрану.
825. Романцова Н. І. Михайло Грушевський і конфлікт 1911–1913 рр. у працях сучасників [Електронний ресурс] / Н. І. Романцова // Гуржіївські історичні читання. – 2015. – Вип. 10. – С. 28-30. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gurit_2015_10_11. – Назва з екрану.
826. Романцова Н. І. Науково-публіцистичні праці М. Грушевського доби Української Центральної ради: історіографічний погляд на проблему [Електронний ресурс] / Н. І. Романцова // Історичні і політологічні дослідження. – 2013. – № 4. – С. 16-22. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Iipd_2013_4_3. – Назва з екрану.
827. Романцова Н. І. Формування наукових поглядів М. Грушевського в перший київський період (1886-1894 рр.): сучасна українська історіографія проблеми [Електронний ресурс] / Н. І. Романцова // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер. : Історія. – 2012. – Т. 207, вип. 195. – С. 85-89. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdui_2012_207_195_18. – Назва з екрану.
828. Рубан А. М. С. Грушевський в роки української революції (1917-1918 рр.) [Електронний ресурс] / А. Рубан // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Історичні науки. – 2013. – Вип. 21. – С. 199-203. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoai_2013_21_34. – Назва з екрану.
829. Рудяченко О. Грушевський. Наш Михайло Сергійович (частина 1) [Електронний ресурс] / О. Рудяченко // Еспресо.tv. – Режим доступу: http://espresso.tv/article/2014/09/29/hrushevskyy_nash_mykhaylo_serhiyovych_chastyina_i. – Назва з екрану.
830. Савчук І. Редакційна політика Михайла Грушевського в журналі "Україна" (до 1918 р.) [Електронний ресурс] / І. Савчук // Проблеми гуманітарних наук. Історія. – 2015. –

Вип. 36. – С. 72–83. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgn_ist_2015_36_8. – Назва з екрану.

831. Старков В. Листи Митрофана Дикарева до Михайла Грушевського з фондів ЦДІАК України як джерело вивчення історико-етнографічної спадщини України [Електронний ресурс] / Валерій Старков // Студії з архівної справи та документознавства. – 2002. – Т. 8. – С. 173-177. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_2002_8_24. – Назва з екрану.

832. Супрун Л. В. "Українське ж жите, яко таке..." у вісниківській публіцистиці Михайла Грушевського [Електронний ресурс] / Л. В. Супрун // Психолінгвістика. – 2010. – Вип. 5. – С. 197-204. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psling_2010_5_34. – Назва з екрану.
833. Супрун Л. В. Медіація як спосіб мовомислення М. Грушевського-журналіста [Електронний ресурс] / Л. В. Супрун // Вісник Харківської державної академії культури. – 2010. – Вип. 30. – С. 208-216. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hak_2010_30_26. – Назва з екрану.
834. Тельвак В. "Добрий історик, але поганий політик": рецепція творчої спадщини Михайла Грушевського після 1914 року [Електронний ресурс] / В. Тельвак // Scriptorium nostrum. – 2015. – № 1-2. – С. 35-64. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/scno_2015_1-2_4. – Назва з екрану.
835. Тельвак В. В. Грушевськіана Дмитра Багалія [Електронний ресурс] / В. В. Тельвак // Вісник Черкаського університету. Серія : Історичні науки. – 2010. – № 192. – С. 7-14. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchuI_2010_192_4. – Назва з екрану.
836. Тельвак В. В. Листування М. Грушевського з М. Марром [Електронний ресурс] / В. В. Тельвак // Український історичний журнал. – 2014. – № 4. – С. 187-193. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UIJ_2014_4_14. – Назва з екрану.
837. Тельвак В. В. Михайло Грушевський та "Київська старовина" [Електронний ресурс] / В. В. Тельвак, В. П. Тельвак // Гуржіївські історичні читання. – 2014. – Вип. 7. – С. 33-37. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gurit_2014_7_14. – Назва з екрану.
838. Тельвак В. В. Монографічна Грушевськіана: спроба узагальнення [Електронний ресурс] / В. В. Тельвак // Гуржіївські історичні читання. – 2013. – Вип. 6. – С. 104-107. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gurit_2013_6_39. – Назва з екрану.
839. Тельвак В. В. Наукова діяльність Михайла Грушевського перших радянських років в оцінках сучасників [Електронний ресурс] / В. В. Тельвак // Вісник Черкаського університету. Серія : Історичні науки. – 2008. – № 133-134. – С. 27-34. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchuI_2008_133-134_8. – Назва з екрану.
840. Тельвак В. В. Рецензій спадщина Михайла Грушевського кінця XIX – початку XX ст.: проблематика, теорія, методологія [Електронний ресурс] / В. В. Тельвак // Вісник Черкаського університету. Серія : Історичні науки. – 2011. – № 212. – С. 3-14. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchuI_2011_212_3. – Назва з екрану.
841. Тельвак В. В. Творча спадщина Михайла Грушевського в історіографічній рефлексії Дмитра Дорошенка (перша третина XX ст.) [Електронний ресурс] / В. В. Тельвак // Вісник Черкаського університету. Історичні науки. – 2012. – № 29. – С. 9-15. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchuI_2012_29_4. – Назва з екрану.
842. Тельвак В. Грушевськіана на сторінках "Українського історичного журналу" (1991–2010 рр.) [Електронний ресурс] / В. Тельвак // Історіографічні дослідження в Україні. – 2012. – Вип. 22. – С. 483-498. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Idvu_2012_22_26. – Назва з екрану.

843. Тельвак В. Дилема "Росія-Захід" в історіографічній спадщині Михайла Грушевського [Електронний ресурс] / В. Тельвак // Історіографічні дослідження в Україні. – 2014. – Вип. 24. – С. 184-195. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Idvu_2014_24_12. – Назва з екрану.
844. Тельвак В. Львівська історична школа Михайла Грушевського: комунікативна природа та психологічний клімат [Електронний ресурс] / В. Тельвак, В. Педич // Історіографічні дослідження в Україні. – 2014. – Вип. 25. – С. 27-53. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Idvu_2014_25_4. – Назва з екрану.
845. Тельвак В. Львівський університет у становленні історичної школи Михайла Грушевського [Електронний ресурс] / В. Тельвак // Актуальні питання гуманітарних наук. – 2014. – Вип. 10. – С. 46-52. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2014_10_9. – Назва з екрану.
846. Тельвак В. Методологічні проблеми сучасного грушевськознавства [Електронний ресурс] / В. Тельвак // Південний архів. Сер. : Історичні науки. – 2010. – Вип. 31-32. – С. 8-16. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pain_2010_31-32_2. – Назва з екрану.
847. Тельвак В. Михайло Грушевський в оцінках своїх учнів (перша третина ХХ ст.) [Електронний ресурс] / В. Тельвак // Історіографічні дослідження в Україні. – 2013. – Вип. 23. – С. 160-197. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Idvu_2013_23_11. – Назва з екрану.
848. Тельвак В. Михайло Грушевський та німецьке слов'янознавство першої третини ХХ століття [Електронний ресурс] / Віталій Тельвак // Студії з архівної справи та документознавства. – 2009. – Т. 17. – С. 148-155. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_2009_17_24. – Назва з екрану.
849. Тельвак В. Наукова спадщина Михайла Грушевського в історіографічній рефлексії Миколи Василенка [Електронний ресурс] / В. Тельвак // Проблеми вивчення історії Української революції 1917-1921 років. – 2010. – Вип. 5. – С. 23-40. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pviu_2010_5_4. – Назва з екрану.
850. Тельвак В. Наукові погляди Михайла Грушевського в історіографічних дискусіях у Російській імперії кінця ХІХ – початку ХХ ст. [Електронний ресурс] / Віталій Тельвак // Студії з архівної справи та документознавства. – 2008. – Т. 16. – С. 42-57. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_2008_16_6. – Назва з екрану.
851. Тельвак В. Останні томи листування Михайла Грушевського [Електронний ресурс] / В. Тельвак // Актуальні питання гуманітарних наук. – 2014. – Вип. 8. – С. 425-429. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2014_8_70. – Назва з екрану.
852. Тельвак В. П. Сучасна польська та російська Грушевськіана: спроба історіографічного порівняння [Електронний ресурс] / В. П. Тельвак, В. В. Тельвак // Вісник Черкаського університету. Серія : Історичні науки. – 2009. – № 160-161. – С. 77-86. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchuI_2009_160-161_11. – Назва з екрану.
853. Тельвак В. Персональний склад Львівської історичної школи Михайла Грушевського: методологічний аспект [Електронний ресурс] / В. Тельвак, В. Педич // Проблеми гуманітарних наук. Історія. – 2015. – Вип. 36. – С. 18-35. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgn_ist_2015_36_4. – Назва з екрану.
854. Тельвак В. Рецепція творчої спадщини Михайла Грушевського як історіографічна проблема (до 1914 року) [Електронний ресурс] / В. Тельвак // Scriptorium nostrum. – 2014. – № 1. – С. 9-39. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/scno_2014_1_4. – Назва з екрану.
855. Тельвак В. Смерть Михайла Грушевського на сторінках української закордонної періодики [Електронний ресурс] / В. Тельвак, Т. Яценюк // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Історичні науки. – 2013. – Вип. 21. – С. 182-188. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoai_2013_21_32. – Назва з екрану.

856. Ткаченко І. В. Листи М. Шаповала до М. Грушевського як історичне джерело [Електронний ресурс] / І. В. Ткаченко // Рукописна та книжкова спадщина України. – 2007. – Вип. 12. – С. 323–346. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rks_2007_12_25. – Назва з екрану.
857. Ткаченко І. В. Публіцистика Михайла Грушевського на сторінках тижневиків "Село" та "Засів" як джерело з історії української селянсько-робітничої дореволюційної періодики [Електронний ресурс] / І. В. Ткаченко // Рукописна та книжкова спадщина України. – 2015. – Вип. 19. – С. 344-352. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rks_2015_19_25. – Назва з екрану.
858. Труба Р. Омелян Терлецький і боротьба радянського режиму з львівською історичною школою Михайла Грушевського [Електронний ресурс] / Р. Труба // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – 2013. – Вип. 23. – С. 543-556. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uks_2013_23_47. – Назва з екрану.
859. Удовенко Л. О. Особливості художньої прози Михайла Грушевського [Електронний ресурс] / Л. О. Удовенко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Історія України. Українознавство: історичні та філософські науки. – 2013. – № 1088, вип. 17. – С. 105-110. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhISU_2013_1088_17_16. – Назва з екрану.
860. Федорук Я. О. Відгук Василя Гарасимчука на IX том "Історії України-Руси" М. Грушевського [Електронний ресурс] / Я. О. Федорук // Український археографічний щорічник. – 1999. – Вип. 3-4. – С. 534-541. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uashch_1999_3-4_37. – Назва з екрану.
861. Харлан А. П. Редакційно-видавнича діяльність Михайла Грушевського [Електронний ресурс] / А. П. Харлан // Технологія і техніка друкарства. – 2011. – Вип. 4. – С. 131-138. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Titd_2011_4_23. – Назва з екрану.
862. Цапко О. М. Ідея народовладдя в теоретичній спадщині діячів української центральної ради (М. Грушевського та В. Винниченка) [Електронний ресурс] / О. М. Цапко, Ю. О. Богаліка // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – № 1. – С. 269-276. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknuvs_2013_1_38. – Назва з екрану.
863. Шелудякова Н. Львівська колекція гуцульщини М. Грушевського: мотиви, функції, смисли [Електронний ресурс] / Н. Шелудякова // Історіографічні дослідження в Україні. – 2014. – Вип. 25. – С. 208-219. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Idvu_2014_25_13. – Назва з екрану.
864. Щербак М. Жиндармсько-поліцейські документи ЦДІАК України про політичну діяльність М. С. Грушевського [Електронний ресурс] / Микола Щербак, Надія Щербак // Студії з архівної справи та документознавства. – 2002. – Т. 8. – С. 178-182. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_2002_8_25. – Назва з екрану.
865. Юркова О. Загадка дати смерті Михайла Грушевського [Електронний ресурс] / О. Юркова // Українська правда : Історична правда. – Режим доступу: <http://www.istpravda.com.ua/research/2014/11/24/145966/>. – Назва з екрану.
866. Янкова Н. І. Художнє втілення доби Хмельниччини у творчій спадщині М. Грушевського [Електронний ресурс] / Н. І. Янкова // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Сер. : Філологія. Літературознавство. – 2010. – Т. 141, вип. 128. – С. 120-123. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdufl_2010_141_128_28. – Назва з екрану.
867. Яремчук В. Питання підготовки українознавчих кадрів у педагогічній спадщині М. Грушевського [Електронний ресурс] / В. Яремчук // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. – 2012. – № 42(2). – С. 350-355. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppps_2012_42\(2\)_53](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppps_2012_42(2)_53). – Назва з екрану.

868. Ясь О. Монументальний проект великого нарративу М. Грушевського у світлі його дослідницьких стратегій [Електронний ресурс] / О. Ясь // Історіографічні дослідження в Україні. – 2012. – Вип. 22. – С. 565-664. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Idvu_2012_22_31. – Назва з екрану.
869. Ясь О. Традиція й Революція у великому тексті М. Грушевського [Електронний ресурс] / О. Ясь // Історіографічні дослідження в Україні. – 2014. – Вип. 25. – С. 220-239. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Idvu_2014_25_14. – Назва з екрану.

Зміст

Твори М. Грушевського у фондах наукової бібліотеки ЗНУ.....	2
Сторінки життєвої і творчої біографії Михайла Грушевського.....	8
Епістолярна спадщина Михайла Грушевського.....	19
«Він писав нам нашу історію і творив нам нашу історію»: Михайло Грушевський як історик, соціолог, організатор науки.....	22
«Символ всеукраїнського національного єднання»: Михайло Грушевський – видатний державний і громадський діяч.....	33
В ім'я українського слова : М. Грушевський – письменник, літературознавець, видавець.....	39
Інтернет-ресурси.....	43